

БРАНИЧ

ПОВРЕМЕНИ ЧАСОПИС ЗА СУДСКУ И АДМИНИСТРАТИВНУ ПРАКСУ
ОРГАН УДРУЖЕЊА ЈАВНИХ ПРАВОЗАСТУПНИКА

УРЕДНИЦИ:

ДОБРА С. ПЕТКОВИЋ, ЉУБОМИР В. СТЕФАНОВИЋ и Д-р ДРАГУТИН П. ЈАНКОВИЋ, адвокати

Главни уредник: ЉУБ. В. СТЕФАНОВИЋ

„Бранич“ излази један пут месечно у обиму од 2½ табака. Цена му је у претплати годишње: за чланове Удружења, судије и судско особље 80, за све остале претплатнике динара 100. Поједини број за чланове Удружења судије и судско особље 10, за нечланове 12 дин. — Поруџбине примају издавачка књижара „ПОЛЕТ“

Београд, Скопљанска ул. 5. (Тек. рачун бр. 52117 код Поштанске Штедионице, Београд) и све књижаре. Уредништво се налази у ул. Кн. Михајла 17, I спрат, Београд. — Прештампавање градива из часописа допуштено само са тачним означањем извора. Рукописи се не враћају.

САДРЖАЈ:

	СТРАНА:		СТРАНА:
Spor madžarskih optanata sa Rumunijom, od Dr. Drag. Arandjelovića, profesora Univerziteta	81	ција у Братислави VII. Сузбијање бесправних правозаступника	93
Природа рока одређеног у кратком поступку и правне последице пропуштања истог од Срби-слава М. Ковачевића, судије Касационог Суда	85	Судска и административна пракса: <i>Ранг између судија Првосијейних Судова, ако су у истој групи одређује величина основне и по-ложјајне йлајте. Саопштио Т. И.</i>	96
Године старости као услов за стицање пасив-ног изборног права од Д-р Видана О. Благо-јевића, адвоката	88	<i>Садржај случајно нестале исправе може се, сем заклетвом, утврђивеити свима осталим дока-зним средствима, па и сведоцима — § 205. сйав. П. Грађ. Суд. Посйуйка. Саопштио Ми-лован Р. Крџић, адв.</i>	97
Есконтна листа од Бор. А. Милојковића, судије у пензији	90	Удружење Срба, Хрвата и Словенаца за Ме-ђународно Право	99
Упућивање на царницу по § 58. Стец. Поступка од Јов. Б. Мијушковића, судског писара	92	Белешке: <i>Више судије</i>	100
Годишња скупштина Удружења Јавних Право-заступника за Србију и Црну Гору, одржана 11. марта 1928. год. у Београду. Међународни Савез Адвоката. IV „Бранич“ часопис Удружења Јавних Правозеступника. V. Скупштина Савеза француских адвоката у Тунису. VI. Конферен-		<i>Кретање судија</i>	100
		<i>Поставаљање и разрешење јавних йравозастйуй-ника</i>	100
		<i>Исправке</i>	100
		<i>Найомена</i>	100

ИЗДАЊЕ ИЗДАВАЧКЕ КЊИЖАРЕ „ПОЛЕТ“, БЕОГРАД

Дата је у штампу књига:

СУДСКА ПРАКСА ЗА 1927. ГОДИНУ

у којој ће бити објављено преко 600 одлука
Касационог Суда

Цена је књизи у претплати 100 динара. Претплату треба слати уреднику г. Србиславу Ковачевићу, судији Касационог Суда на чековни рачун код Поштанске Штедионице Бр. 54204 или Књижарници „Полет“ на чековни рачун код Поштанске Штедаонице Бр. 52117 са назначењем да се шаље као претплата за „Судску праксу“

Спор мађарских optanata са Румунијом

— Dr. Drag. Arandjelović, profesor Univerziteta —

I. Uvod

1. U našoj javnosti bilo je više puta govora o sporu мађарских optanata са Румунијом због непокретних мађарских добара у негдашњим мађарским областима сада присајединјеним Румунији. Нјиме се бавило Друштво Народа и раније а и приликом свoga последњег састанка, у марту месецу ове годуне, када је Друштво заузело једно гледиште, са којим се Румунија није сложила. Питање је интересантно не само са политичког гледишта него и нарочито са правног. Пошто и наша држава, као и Чехословачка, има исте такве спорове са Мађарима као и Румуни, то ће, појмљиво, ово питање интересовати читаоце »Бранича«. Али како је писач ових редака од наше државе одређени судија у Међународном Мешовитом Изборном Суду, који овај спор између наше државе и мађарских туžilaca има да пресуди, то је онда разумљиво што ћу се за сада ограничити строго само на то да у кратко изложим предмет спора и гледишта и једне и друге парничне стране, остављајући читаоцима »Бранича« да сами донесу свој суд.

2. Мађарски држављани, чија добра леже у области Трансилваније (Erdelju), анектованој од стране Румуније на основу тријанонског уговора о миру, подigli су против румунске државе код румунско-мађарског Међународног Мешовитог Избраног Суда тужбу за повраћај добара, а на којима је Румунија, путем експропријације, извршила по новоме аграрном закону аграрну реформу. Мађарски држављани оснивају своје право на повраћај добара на члану 250. тријанонског уговора о миру који гласи:

»Bez obzira на одредбе чл. 232. и Dodatka Odeljku IV. добра, права и интереси угарских припадника или друштava под њиховим надзором, који леже на територijama nekadašnje austro-угарске монархије, неће се моћи узaptити или likvidirati саобразно тим одредbama.

Та добра, права и интереси вратиће се заинтересованим, ослободјени од сваке такве мере или од сваке друге мере распoлаганja, принудне администрације или секвестра, предузете од 3. новембра 1918. до ступања у важност овог Уговора. Они ће се вратити у станју у коме су били пре примене мера, о којима је рећ.

Potraživanja, која би на основу овог члана могли uputiti угарски припадници, podнеће се Мешовитом Изборном Суду предвидjenim у члану 239.«

На основу ове одредбе Мађари сматрају да на од Румуније анектованој области (Transilvaniji) држављани мађарски не могу ни у ком случају бити лишени, ни на какав начин, својих добара, осим ако им се да пунa накнада од стране државе која их тих добара лишава, да на овој територији не могу бити лишени права да сачувају своја добра у природи и, најзад, да је, у случају повреде ових права, за спорове, који отуда потичу, надлежан мешовити изабрани суд, који се по тријанонском уговору о миру има образовати између Мађарске и наследних држава (чл. 239). Осим позивања на чл. 250 тријанонског уговора о миру Мађари се позивају и на принцип међународног права по коме, веде, страни држављанин не сме бити лишен својине без правичне накнаде ни у случају кад би то једна држава радила са својим сопственим држављанима¹⁾ као и на чл. 63. тријанонског уговора о миру, по коме су optanti слободни да сачувају своја непокретна добра која имају на територији друге државе, где су имали свој domicil пре опције. А то значи, веде, да не могу бити принудјени да их продају, а кад то не могу, онда, а fortiori, не могу им добра бити ни конфискована. Кад један странac има извесна права, која се оснивају на једном међународном уговору, онда није могућно да га један националан закон лиши права, чак ни онда ако би из тога потицала и каква nejednakost, tvrде Мађари.

¹⁾ U potvrdu мађарског гледишта de Lapradelle navodi у knjizi La réforme agraire roumaine, str. 25, pored drugih slučajeva, i јednu presudu изbornoga суда од 2 septembra 1920 о добрима kongregacija francuskih, britanskih i španskih koje је uzaptila portugalska vlada usled proglašenja republike. Tu се veli да presuda има два osnova: 1) Portugalija је radila у sferi svoga права kad је ukinula kongregacije religiozne i uzela за државу њихова добра; 2) ipak zakonitost ovoga postupka uslovljena је pravичnom naknadom povredjenim licima. I tako portugalske kongregacije, nemajući mogućnosti да zaštite своје право vlasništvo protiv vlade своје државе, лишене су zakonite naknade, а коју dobijaju стране kongregacije, koje štiti дипломатска акција њихових vlada.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.Rumunski državni zastupnik osporavao je nadležnost Međunarodnog Mešovitog Izbranog Suda za presudjenje ovoga spora, mađarski državni zastupnik branio je nadležnost suda. O ovom pitanju izveden je vanredno brižljiv postupak. Tužba, drugi spisi i plediranja (osim podnesenih stručnih mišljenja) iznose 424 štampanih strana.²⁾ ³⁾

Izborni mešoviti sud rumunsko - mađarski odlučio je 10. januara 1927 da je nadležan za sudjenje u glavnoj stvari. Njegovi se razlozi o nadležnosti osnivaju na odnosne propise trijanonskog ugovora o miru, koje zasnivaju njegovu nadležnost, tako da se razvija odluka o nadležnosti »tumačeći ugovore, koji u ovoj stvari dolaze u obzir«. U odluci se kaže: »Uzevši u obzir da prvo treba istaći da su sile, unoseći čl. 250 u trijanonski ugovor o miru, htele da dobra mađarskih državljana, koja se nalaze na teritoriji bivše austro-ugarske monarhije, potpuno zaštite od sviju mera spomenutih u čl. 232, i da ih stave pod zaštitu opšteg međunarodnog prava...« Dalje se veli: »Uzevši u obzir da iz čl. 232 i 250 jasno izlazi da likvidacija u smislu čl. 250 može biti bilo likvidacija ratna bilo likvidacija posleratna i da je smisao i jedne i druge likvidacije isti i da se one samo po svome cilju razlikuju; da se i u jednom i u drugom slučaju radi o tome da se dobra, prava i interesi bivših neprijatelja podvrgnu postupanju koje odstupa od pravila generalno primenjivanih u pogledu postupanja sa strancima i u pogledu principa poštovanja stečenih prava...« Sud smatra da je nadležan za to što nadležnost zavisi od toga da li mere preduzete prema mađarskim dobrima dolaze u one koje predviđa čl. 250, pa ako bi to našao, onda već postoji njegova nadležnost, ali to može sud utvrditi samo tako ako se upusti u glavnu stvar.

2. Zbog ove odluke suda o svojoj nadležnosti povukla je Rumunija 24 februara 1927. godine rumunskog sudiju iz suda te da spreči odluku suda u glavnoj stvari, izveštavajući o tom postupku Savet Društva Naroda prema članu 11 odelj. 2. pakta. I Mađarska se obratila na Savet 7 marta 1927. g. na osnovu člana 239 ugovora o miru, koji glasi: »Obrazovaće se jedan mešoviti izbrani sud između svake od sila savezničkih ili udruženih s jedne i Ugarske s druge strane. Svaka zainteresovana

vlada odrediće jednoga sudiju. Predsednik će bili izabran po dogovoru obe zainteresovane vlade. U slučaju da ne dodje do sporazuma, predsednika suda i dva druga lica sposobna da ga zamene.. izabraće Savet Društva Naroda... Ako jedna vlada ne odredi gore predviđenog sudiju, onda će, kad je mesto prazno, ovaj sudija biti izabran od protivne vlade između dva lica gore spomenuta...« A § 1 dodatka članu 239 trijanonskog ugovora o miru naredjuje: »U slučaju smrti ili ostavke jednoga člana suda ili ako koji sudija, ma sa kojeg razloga, ne može da vrši svoje dužnosti, onda će se u cilju njegove zamene postupiti na isti način kao i pri njegovom naimenovanju.«

Medjutim Savet Društva Naroda još nije postupio po gornjim propisima i na mesto rumunskog sudije drugi sudija nije odredjen, ma da je ta stvar već dva puta zanimala Društvo Naroda. Ali su i Mađarska i Rumunija angažovale najuglednije svetske pravnike da odbrane njihove odnosne teze.⁴⁾

II. Mađarsko gledište

3. Branioци *mađarskoga* gledišta tvrde⁵⁾ da se još u sporu Betsey (24. februara 1804) između Ujedinjenih Američkih Država i Velike Britanije otpočeo utvrđivati princip da su izabrani sudovi sami pozvani da ispituju da li jedno pitanje spada u njihovu nadležnost, naravno ako što drugo ne određuje ugovor, kojim se njihova nadležnost osniva. Ali nije se moglo učvrstiti shvatanje u koliko su parnične strane vezane takvom odlukom suda. Grotius je tvrdio da je odluka suda u svakom slučaju obavezna, kome se pridružio i Puffendorf. S druge strane Vattel je bio mišljenja da parnične strane nisu obavezne primiti odluku »ako sudije prekorače svoju vlast i odluče o onome što im u istini nije bilo povereno da odlučuju«. Razni drugi pisci o međunarodnom pravu zastupali su gledište o uzrocima ništavosti sudske odluke, među njima i o uzroku ništavosti zbog prekoračenja vlasti (*l'excès de pouvoir*), koji je, među ostalim, priznao i Institut za Međunarodno Pravo. Ipak do prve haške konferencije mira (1899) nije se postiglo jednostavno mišljenje u pogledu uzroka ništavosti ni u nauci ni u praksi država.

Na prvoj haškoj konferenciji mira bila je predložila ruska delegacija ovo: treba prvo

²⁾ A. de Lapradelle, Recueil de la jurisprudence des Tribunaux arbitraux mixtes créés par les Traités de Paix, IV. Compétence, Paris 1924.

³⁾ O ovom pitanju obe parnične strane tražile su stručno mišljenje od najčuvenijih svetskih pravnika. Za *mađarsku* tezu videti La réforme agraire roumaine en Transylvanie devant la justice internationale et le conseil de la Société des Nations, Paris 1928. Za *rumunsku* videti La réforme agraire en Roumanie 1927 i druga sveska 1928.

⁴⁾ Za mađarsku tezu dali su svoje mišljenje, pored ostalih, de Lapradelle, Dupuis, Pillet, J. Berthélemy, (u knjizi navedenoj u primedbi pod 2), za rumunsku: H. Barthélemy, Duguít, Jéze, Lyon - Caen, Politis, Schucking, Wahl, Capitant, Nimeyer, Salandra (u knjizi pod primedbom 3).

⁵⁾ B. Dr. Alfred Verdross, die Verbindlichkeit der Entscheidungen internationaler Schiedsgerichte über ihre Zuständigkeit, Wien 1928.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

postaviti načelo da odluka suda ne podleži daljem ispitivanju, pošto je glavna svrha izbranoga suda da spor definitivno raspravi. Ruski delegat Martens naročito je naglašavao: »cilj arbitraže je u tome što je od trenutka urednoga proglašenja odluke izbranoga suda *sve svršeno* i samo je zla volja može napadati«. Kao izuzetak od ovoga načela čl. 26. projekta predviđao je tri uzroka ništavosti: zbog ništavosti sporazuma o izbranom sudu, zbog prekoračenja vlasti i zbog dokazane podmitljivosti izbranoga sudije. Na suprot tome holandski delegat, Aser, pitao je: »da li se ne bi mogla naći neka vlast kojoj bi pripala dužnost da proglasi odluku ništavnom te da ova ocena tako sudbonosna ne bi zavisila od samovolje ili od inicijative osudjene države«. I predsednik ispitivačkog komiteta, Buržoa, bio je mišljenja »da nije moguće predvideti slučajeve ništavosti ne znajući, u isto vreme, ko će ceniti ove slučajeve«. Po shvatanju branilaca *mađarske* teze rezultat pregovora na haškim konferencijama mira bio je čl. 37. sporazuma o mirnom rešavanju međunarodnih sporova, koji, između ostaloga, određuje da pristanak na izbrani sud »obuhvata i obavezu savesnoga podvrgavanja odluci suda«, dalje član 73., po kome je »sud ovlašćen da utvrdjuje svoju nadležnost tumačeći sporazum o izbranom sudu kao i druge ugovore koji se odnose na dotični slučaj, primenjujući pravne principe«, kao i član 81. po kome »odluka izbranoga suda vaļljano proglašena i dostavljena zastupnicima stranaka u sporu odlučuje spor definitivno i bez apelate«. Mađarski branioci pozivaju se i na Lamasch-a koji tvrdi: »Ne može se pomiriti sa ovom odredbom (čl. 37.) ni mišljenje da država, koja je izgubila spor, ima da bude sama sudija o pitanju: da li je odluka suda ništavna i da li usled toga ona ima prava da odbije izvršenje odluke ili čak da može izvršenje odbiti s toga, što je ona u protivnosti sa državnom čašću ili njenim životnim interesima«.

4. Iz istorije razvića haških konvencija o miru izvode branioci *mađarske* teze da su njihovi redaktori bili složni u tome: da se pobijanje zbog ništavosti nadležno proglašene odluke ima dotle isključiti dok se ne ustanovi sudska viša instancija za pregledanje odluke. Jer po njihovom mišljenju bolje je, u interesu *pravne sigurnosti*, da se *sve* odluke proglase prosto obaveznim nego da se samoj osudjenoj državi ostavi da ceni ništavost odluke. Ipak Verdross (n. n. m. str. 6) priznaje da odluka jednoga izbranoga suda o svojoj nadležnosti nije uvek za parnične stranke obavezna nego samo onda kada se ona prikazuje kao *tumačenje* ugovora, kojim je izbrani sud ustanovljen. I poziva se za to na čl. 73. haškog sporazuma koji dopušta sudu da »odredi svoju

nadležnost *tumačiti* ugovor o izbranom sudu i druge ugovore koji mogu doći u ovoj stvari u obzir...« Kad sud tako postupi, onda je odluka o nadležnosti obavezna za parnične strane, i ako bi u sporu pobedjena država imala osnovanih razloga smatrati da je sud pogrešno protumačio ugovor o izbranom sudu i druge odnosne ugovore. Svaki međunarodni izbrani sud, kad nema protivnog dogovora stranaka, ima dva zadatka: prvo da odluči o svojoj nadležnosti i za tim drugo o glavnoj stvari.

III. Rumunsko gledište

5. *Rumunska* teza o nenadležnosti suda osniva se na tome: da se član 250 trijanonskog ugovora o miru tiče samo onih *likvidacija* mađarskih dobara, koje se vrše u cilju reparacija, koje Mađarska ima plaćati; da se *eksproprijacija* u cilju izvođenja agrarne reforme, koja pogadja *sve* posednike, i rumunske i strane državljanke, ne može uporediti sa likvidacijom, za koju je *jedino* nadležan međunarodni mešoviti izbrani sud; da, kad se naročito ističe da je ta eksproprijacija protivna opštem međunarodnom pravu, jer je naknada data ekspropriiranim sopstvenicima nedovoljna, treba istaći da je naknada određena po jednim istim načelima i za rumunske i za mađarske sopstvenike, i da u svakom slučaju sud nije nadležan da o toj nedovoljnosti sudi.

6. Po *rumunskoj* tezi agrarna reforma, otpočeta još pre rata u svrhu socijalnog mira i socijalnog morala, nije ratna mera prema neprijateljskim dobrima, nije mera koja pogadja bivše neprijatelje, posednike zemalja kao neprijatelje, pošto se primenjuje i na Rumune i u opšte na sve sopstvenike. Suditi o ovoj reformi ne može Mešoviti Izbrani Sud, jer je to van njegove nadležnosti, koja je ograničena na likvidaciju dobara bivših neprijatelja. Prisvajanje sudjenja o ovoj stvari nije ništa drugo do uzurpacija vlasti. Odluka koju je sud doneo 10. januara 1927. ne spada u njegovu nadležnost, i ona ostaje mrtvo slovo, jer predstavlja prisvajanje vlasti, koju on nema. Zato Rumunija, povlačeći iz suda svoga sudiju, neće ni da se upušta u glavnu stvar pred ovim sudom.

7. Prema *rumunskoj* tezi Mađarska traži za svoje optante ne jednako postupanje sa domaćim posednicima zemalja, sa savezničkim i neutralnim, nego postupanje *privilegisano*. Po mađarskom shvatanju izlazilo bi da Rumunija, blagodareći većitoj privilegiji mađarskoj, ne bi nikad mogla preduzeti na svojoj teritoriji agrarnu reformu, pored sve nevolje koja to imperativno nalaže. Ali ni ugovori o miru ni opšte međunarodno pravo ne sprečavaju Rumuniju da izvede agrarnu reformu. Afera »mađarskih optanata«, i ako izgleda pravna afera, nesumnjivo je čisto političkog karaktera. Pored

načela da je svojina stranaca nepovrediva stoji načelo da svaka država ima pravo da na svojoj teritoriji izvodi agrarnu reformu kako ona za shodno nadje, i prava stranaca ne mogu se smatrati kao povredjena kad njihove zemlje budu podvrgnute istom agrarnom režimu kao i zemlje domorodaca. Odreći Rumuniji ovo pravo značilo bi poricati joj zakonodavnu nezavisnost, značilo bi sprečiti je da na svojoj teritoriji obezbedi socijalni mir.

8. Branioci *rumunske* teze tvrde da se Rumuniji ne može činiti zamerka što odbija nadležnost mešovitog izbranog suda za sudjenje ove stvari kada je već pred istim sudom pledirala o pitanju nadležnosti. Jer, vele, ona je izjavljivala da pledira pred sudom samo iz obzira pažnje prema sudu, što je i njen zastupnik Millerand više puta istakao u toku svoja plediranja o nenadležnosti suda, izjavljujući, u ime rumunske vlade, da zadržava pravo da prema odluci zauzme ovako ili onako gledište. Prema tome Rumunija je slobodna da tvrdi da je ova odluka suda o nadležnosti akt koji ne postoji. I pošto je sud odlučivao o stvari, koja nije poverena njegovoj nadležnosti, nego hoće da ceni odredbe zakona, koji se odnosi na rumunsku suverenost, onda on time uzurpira vlast; njegova je odluka bez vrednosti, ona ne vezuje stranke, i ove se mogu slobodno obratiti Društvu Naroda i poveriti mu stvar. Proglašujući sebe nadležnim za rešenje spora sud je odlučivao o glavnoj stvari. On je prećutno odlučio da su agrarne mere rumunske, koje se primenjuju na sve posednike na rumunskom zemljištu, u pogledu mađarskih podanika mere likvidacije, i pod tim izgovorom on je sebi prisvojio jednu nadležnost u oblasti koja nije njegova; time je pak pogazio nadležnost rumunske jurisdikcije. U tome leži uzurpacija vlasti i njegova je odluka ne samo ništavna nego nepostojeća. A kad jedan akt pravno ne postoji onda biva tako kao da ga nikad nije ni bilo. Pravni put je zacementovano ali on nema da proglašava ništavost akta. Ne može se proglašavati ništavost akta koji pravno ne postoji. Kada će se pak jedan akt smatrati da ne postoji? Uvek kad nedostaje jedan od konstitutivnih elemenata pravnoga akta. Na pr. kad nema volje. Kada jedna odluka potiče od jedne administrativne ili sudske vlasti, onda ima drugi jedan bitan element, čiji nedostatak povlači nepostojanje akta. Potrebno je da je vlast, koja je odlučila, oslala u granicama, odredjenim joj objektivnim pravom, kojemu je podvrgnuta. U ovim granicama nadležnost može biti podeljena između više činovnika, i ako, ne

izlažeći iz njih, jedan od njih preduzme jedan akt, koji spada u nadležnost drugog, njegova odluka nije nepostojeća, ona je samo ništavna. Ali ako činovnik predje granice, koje su poverene vlasti, kojoj on pripada, ako izadje iz oblasti, koja pripada vlasti, kojoj on pripada, onda on vrši uzurpaciju vlasti i njegova je odluka nepostojeća. Tako u zemljama, kao što je Francuska, koje razdvajaju sudsku oblast i oblast administrativnu, administrativni činovnik koji izvrši koji akt, koji ne dolazi u domen administrativni nego u sudski, vrši uzurpaciju vlasti i njegova je odluka bez vrednosti. Na pr. on izda nalog da se neko zatvori: ovde nije samo preokoračenje vlasti nego uzurpacija vlasti. Nije samo akt ništav, nego akt koji ne postoji ili, tačnije, nema ničega.⁶⁾ Odluka rumunsko-mađarskog mešovitog izbranog suda najbolji je dokaz o tome. Ona je izašla iz domena koji mu je odredjen objektivnim međunarodnim pravom kao i administrativna vlast koja bi donela sudsku odluku. Kao i ona on je izvršio uzurpaciju vlasti i doneo odluku koja ne postoji. Agrarne mere, koje je Rumunija preduzela u opšte, ne primenjujući ih samo na mađarska dobra, nisu mere likvidacije ni sekvestra. Sledstveno, oglašujući ce nadležnim da odlučuje o reklamacijama mađarskih podanika, sud je neosporno izašao iz domena strogo odredjenog i tačno postavljenog trijanonskim ugovorom; usled toga njegova odluka nema nikakve vrednosti. Alvarez, potpredsednik instituta za međunarodno pravo, izražava se o istom pitanju ovako: »Mešoviti izbrani sud, ustanovljen trijanonskim ugovorom o miru, ustanovljen je samo za slučajeve ratne likvidacije specijalno označene istim ugovorom i potpuno strane agrarnoj reformi, jednoj meri socijalnoj, generalnoj, zamišljenoj davno pre ugovora. Njegova se nadležnost ne prostire dalje. Sledstveno, proglašenje nadležnosti, koju je učinio sud da bi mogao suditi o mađarskim reklamacijama, nema nikakve vrednosti. To proglašenje treba smatrati kao da ne postoji.« Henri Fontaine, potpredsednik belgijskog Senata, pisac čuvenih knjiga o arbitraži, govoreći o tome šta može da učini stranka, koja je žrtva sudskog prekoračenja vlasti, veli: »Povredjena stranka može ili da odbije izvršenje presude, jer niko ne može biti prinudjen da se pokloni pred onim što po zakonu ne postoji, ili da, kao što je učinila Rumunija, odbije učestvovanje u postupku, koji pravno ne dovodi ni do čega.«

(Svršiće se).

⁶⁾ Duguít, u nav. delu str. 152.

У Природа рока одређеног у кратком поступку и правне Н И последице пропуштања истога

— Србислав Ковачевић, судија Касационог Суда —

— Наставак —

Кад тужени налази, да има основа да оспори тужиочево тражење и да се упусти у редован поступак, он онда особеним актом, који даје суду тражи: 1. да суд задржи од извршења своје осудно решење и 2., даје суду на знање, да хоће да се упусти у редован поступак, јер свака његова одбрана предвиђена у Закону повлачи за собом одређивање рочишта и достављање одбране туженога тужиоцу на одговор и по том на рочишту настаје извиђање, пледирање странака, чији је после резултат судска одлука, о којој ћемо ниже говорити. Зато он у акту којим тражи задржање подноси доказе и наводе за редован поступак.

Кад суд добије овај акт са доказима, упушта се у оцену питања да ли има места задржању осудног решења од извршења. Суд ће у овом случају сумарно без саслушања тужиоца оценити поднете доказе и наводе, § 455. гр. с. п., и ако се сада овом оценом поколеба судско убеђење, које је стекао на основу исправе приликом доношења осудног решења, он ће одмах донети одлуку да се задржи осудно решење од извршења и о томе писати одмах извршној власти, јер је ово решење одмах извршно и не подлежи жалби — § 459. II. ст. гр. с. п. (Др. Ар. Правне расправе стр. 104.)

Не узмогне ли пак поднети доказе да ови поколебају раније стечено судско убеђење, суд ће одбити туженога од тражења решењем, против кога има места жалби.

Што се тиче редовног поступка, који се у истом акту на основу поднетих доказа тражи, суд нема права у то да се упушта и цени има ли места истом или нема, јер неспорно је да му има места, чим је тужени оспорио тужиочево тражење.

Дакле, питање о задржању решења од извршења и питање о обављању редовног парничног поступка два су потпуно одвојена питања потпуно независно једно од другог. Суд у овом тако названом кратком поступку расправља само и једино процесно-правну радњу задржавања осудног решења од извршења или одбијање од ње. Одбрана туженога на коју он има права и без одлуке и одобрења Суда, не улази у питања која се расправљају и решавају у кратком поступку, већ је то питање које долази у опсег редовног поступка. Ово се види из текста § 453. „суд ће решење зауставити и

рочиште за редовно суђење одредити“, § 455. „тужени... може захтевати да се решење задржи од извршења“ и § 459. „суд ће од извршења решење задржати а тим поводом по постојећој тужби рочиште ради суђења одредити.“

Сад да видимо какве су последице судског решења о задржању осудног решења од извршења или одбијању од тог тражења.

1. Суд је задржао решење од извршења. У том случају по обављеном редовном поступку могу наступити у главном два случаја, да је тужени успео доказати своју одбрану или није успео. У првом случају суд доноси пресуду којом тужиоца потпуно или делимице одбија од његовог тражења и у пресуди наглашава, да се њом замењује раније осудно решење а у другом доноси пресуду којом тужиоцу досуђује тражење по тужби у целости или делимице са истим наглашавањем односно ранијег решења.

2. Суд је одбио тужиоца од тражења задржања осудног решења од извршења. У том случају извршна власт по поступку приступа извршавању решења независно од редовног поступка, који се пред судом по праву туженога обавља. У томе и јесте најглавније тежиште кратког поступка, да се не зауставља наређени извршни поступак. Туженога је кривица, што није био у стању да поколеба судско уверење при доношењу решења о задржању, те има да прими извршни поступак у оном стању, у коме се затекне у времену, кад суд донесе пресуду по редовном поступку, која би га ослобођавала од обвезе. Он је одговоран за све трошкове направљене у извршном поступку до тог времена. А ако жели да спречи тај поступак њему стоји на расположењу, да депонује код исте власти или код суда целокупну досуђену суму, која би се задржала до пресуде по редовном поступку. Само онда нема права да тражи да новац остане у депозиту до пресуде, већ исти одмах припада повериоцу.

И овде се редовни поступак мора да сврши пресудом као и у првом случају. И овде суд доноси пресуду којом се замењује раније осудно решење.

Шта ће наступити, ако пресуда буде донета пошто се раније потпуно изврши извршни поступак по осудном решењу а тужени буде пресудом ослобођен плаћања по решењу. У том случају тужени може на

основу пресуде тражити повраћај новаца датих по осудном решењу или накнаду штете од тужиоца, ако му је имовина продата за наплату по осудном решењу.

Из досадањег разлагања видели смо, да акт задржања осудног решења ни у колико не тангира редован поступак, на који тужени има права по Уставу и по Закону, у коме има да доказује одбрану у материјално правном смислу.

У поменутих законским прописима одређени су рокови у којима се може тражити задржање осудног решења од извршења. Ови су дакле рокови одређени само за ту процесно-правну радњу а не односе се и на редовни поступак, који суд по званичној дужности не само да не сме да спречава, него је дужан и да га обави, чим је тужени оспорио тужиочево тражење. Законодавац доводећи одредбе кратког поступка мислио је једино на процесно правне радње: пријем тужбе, доношење решења по кратком поступку или одбијање његово, предају решења странама и наређивање извршног поступка. Закон је забранио туженом жалбу против решења — § 454. гр. с. п. Она је сасвим логична, кад је у истом пропису наређено да се осуда има и извршити и кад је оставио туженоме два независна једно од другог права и то право на задржање решења од извршења и право на редован поступак. Ако прво не употреби друго му несумњиво стоји и може га употребити кад хоће, само ако налази, да ће у редовном поступку моћи изменити раније донето решење у своју корист. Може и особену парницу да поведе за ослобођење од обвезе или за своје потраживање према тужиоцу, које је могао пребити по § 903. гр. з.

Полазећи са тог гледишта, да су ова два поступка потпуно одвојена и независна, долазимо до чистог и јасног резултата, да је рок у кратком поступку одређен само као рок за обуставу извршног поступка по осудном решењу. На овај начин ни у колико се не вређају прописи и тенденција законодавца, да је овај поступак уведен у интересу брзине. Сав поступак иде својим законом прописаним током. Неумесним тражењем тај се ток не спречава.

Према томе кад је тужени пропустио рок остављен му Законом да може обуставити извршни поступак, тиме је изгубио право на ову процесно правну радњу т. ј. на тражење да се суд на основу навода и доказа поднетих у задоцнелом акту, којим тражи задржање осудног решења од извршења, може у опште упуштати у оцену тога питања. А последица је овога продужење извршног поступка. Из овога јасно излази да тужени

неосновано и после рока не може да омета извршење, дакле не вређа се брзина поступка.

Али његово право на редован поступак овим се ни у колико не тангира. Њему остаје ово право. Оно није везано за рок.

Ако би се сматрало, да се ово тражење може узети као задоцнели одговор на тужбу и да треба са њом поступити као и у случају § 111. гр. с. п. ипак то не може имати утицаја да измени наше гледиште, јер у кратком поступку овакав акт манифестује оспоравање тужиочево тражбине, што значи позивање суда, да спор реши у редовном поступку. Па схватајући овај акт као такав, његово закашњење не може значити обуставу редовног поступка. Јер и у редовном поступку, задоцњавање са одговором или неподношење одговора нема за последицу губитак права на редован поступак већ само на процесно правну радњу не давање одговора тужиоцу уз рочишни позив. Али он не губи право, да на рочишту све наведе и доказе из одговора истекне као своју одбрану, а то значи, да изазове тужиоца да мора одговарати на његову одбрану. Или ако тужени у опште не одговара, суд не може ценити тужиочево тражење и доносити одлуку којом спор расправља, већ и преко тога мора одредити рочиште и позвати на исто и туженога и на тај начин дати му прилике, да се брани од напада тужбе. Све ово што важи за тужбу по редовном поступку важи и за одбрану туженога у кратком поступку. Сва је разлика у томе, што тужени, задоцњавајући са одбраном т. ј. актом тражења задржања извршног поступка има да сноси ризик, да извршни поступак не буде обављен и он евентуално оштећен, те би му у том случају са добивеном пресудом у своју корист остало да прими у извршном поступку ону ситуацију, која буде била у времену кад он власти поднесе пресуду, којом је тужиочево тражбина потпуно или делимиче одбијена. Та ситуација може бити различна. Може бити извршен попис имовине туженога, може бити одређена продаја имања и т. д. Тужени пак примајући такву ситуацију својом кривицом, мора да сноси трошкове изазвате догле извршним поступком. Он мора сносити и тај ризик, да догле његова имовина буде и продата и имање уступљено купцу, јер он имовину више не може повратити. Мора се задовољити тиме, да прими натраг новац од продате имовине, ако при томе не би били у питању и други савесни повериоци и т. д. Том приликом остало би му и право да тражи од тужиоца накнаду штете.

Кад дакле тужени пропусти рок у коме има да тражи задржање извршног поступка, већ то уради после рока, у том случају суд

ће га одбити од овог тражења као задоц-
 нелог решењем или ће у том погледу одба-
 цити његово тражење против кога има места
 жалби по принципу израженсма у § 322. гр. с.
 п. Али одмах по издавању овог решења или
 по извршности истог, суд ће наредити ре-
 дован поступак на основу тога, што је ту-
 жени у акту тражења задржања извршног
 поступка оспорио тужиочево тражење на
 основу кога је донето осудно решење. На
 овај начин извршни се поступак продужава
 а редован парнични поступак настаје одре-
 ђивањем рочишта и пледирањем странака.

Из овога могу да наступе у главном два
 судска закључка, или суд задовољава туже-
 никову одбрану или задовољава тужиочево
 тражење. У првом случају суд доноси пре-
 суду којом тужиоца одбија од тражења у
 целости или делимице, а у другом случају
 доноси пресуду којом досуђује тужиоцу по
 тужби цело тражење или део истог; али у
 оба случаја има у пресуди да констатује,
 да се истом замењује раније донето осудно
 решење. Кад оваква пресуда постане из-
 вршном, суд не узима на себе никакву иници-
 јативу за спречавање даљег извршног по-
 ступка, већ сам тужени подноси ту пресуду
 извршној власти и спречава даљи извршни
 поступак примајући као што рекосмо ситуа-
 цију, која у том времену буде у поступку.
 Ако би говорили даље о свему каква та
 ситуација у разним случајевима може бити
 и какве последице она за туженог има, да-
 леко би нас одвело, а то у осталом и није
 циљ ове расправе.

Ако би у редовном поступку пресуда била
 донета на штету туженога, онда би он по
 тој пресуди имао да плати тужиоцу и трош-
 кове изазване обављањем редовног поступка.

Има случајева, кад је суд по дужности
 позван да обустави кратак поступак и нареди
 редован. Ти су случајеви у првом реду они
 побројани у § 452. гр. с. п., а затим случа-
 јеви кад тужени истакне такав приговор на
 шта је суд позван по дужности да пази. То
 су, кад је приговор због апсолутне ненад-
 лежности и због законом забрањеног уговора.

Кад је суд по § 49. гр. с. п. по дужности
 позван да пази на апсолутну ненадлежност
 и да тужбу у свако доба парнице одбаци,
 онда и при кратком поступку мора на то
 pazити. И кад тужени ма и после остављеног
 рока истакне ово, суд нема права да одбије
 тужиоцу наложену процесну радњу, већ је
 дужан да пре свега ово извиди и на случај
 да се утврди та ненадлежност, да нареди
 задржање извршног поступка, па по том
 да тужиочево тужбу одбаци по наведеном
 пропису.

Даље, кад је у § 99. гр. с. п. стављено у

дужност суду, да по званичној дужности
 одбија тужбу којом је тражено што законом
 забрањено — § 539. гр. з. онда и у кратком
 поступку, кад је суд донео осудно решење,
 па тужени истакне овај приговор ма и после
 рока предвиђеног за тражење задржања из-
 вршног поступка, суд по дужности има овај
 навод да извиди и поступи као и у случају
 истакнуте апсолутне ненадлежности.

Ако би се и у овим случајевим усвојило
 гледиште оних који овај рок сматрају пре-
 клузивним, дошло би се до апсурдних
 решења.

Истакнути приговор релативне надлеж-
 ности после рока не би био ни од каквог
 утицаја у корист туженога, кад је по по-
 следњем ставу § 49. гр. с. п. тужени дужан
 да истакне релативну надлежност у одговору
 који треба да поднесе у остављеном року,
 па је несумњиво дужан да је истакне у акту
 тражења задржања који буде поднео у остав-
 љеном року, јер пропуштањем рока изгубио
 је право не само на процесну радњу већ и
 на овај приговор, али не по принципима у
 кратком поступку већ по принципима у § 49.
 грађ. суд. пост.

Ако би се стало на гледиште преклузије
 овог рока, онда, да ли би се савестан тужени
 могао користити поновљањем спора. На ово
 питање се мора одговорити негативно. По-
 нављању спора код кратког поступка нема
 места. Цела гл. XV. која говори о понав-
 љању односи се искључиво на парнице. У
 свима прописима говори се о парници. Па
 и сама ова глава дошла је у Закон на крају
 парничног поступка, а после ње заузели су
 место специјални поступци: код избраног
 суда и кратки поступак. Најпосле кратки
 поступак и не представља неки нарочити
 парнични поступак. Напротив то и није пар-
 нички поступак, јер одлука донета по истом
 и није резултат тужбе, одговора, пледирања
 и извићања, већ резултат разматрања тужбе
 и исправе у њој поднете, при чему жива
 реч парничара није се чула, што је нарочита
 одлика парничног поступка — § 159. гр. с. п.

У кратком поступку осудно решење доноси
 се на основу исправе. Ту се претпоставља,
 да је обвеза туженога толико јасна, да нема
 разлога да се он успротиви судској одлуци,
 којом му се налаже да плати оно, на шта се
 је у исправи онако јасно и чисто обвезао.
 Дакле тај поступак не представља никакав
 парнични поступак и не може се за разлику
 од редовног парничног поступка назвати
 изузетним али кратким парничним поступком.

Не може у ово унети забуну то, што је за-
 конодавац у § 426. гр. с. п. предвидео да
 се поновљење може тражити и кад је спор
 окончан решењем, јер та реч у овом про-

пису односи се на случајеве, кад је спор у редовној парници свршен решењем као што је поравнање, а не може се односити и на осудна решења по кратком поступку.

Најпосле поверилац не може овде истицати право пресуђене ствари — *res indicata*, јер то право припада само оном, у чију је корист спор расправљен пресудом одн. решењем у редовном поступку а не и у кратком. У кратком поступку осудно решење у погледу права парничара није дефинитивно, и оно се може променити пресудом а што је најглавније, кад год тужени оспори тужиочево тражење, увек се мора донети пресуда, која је дефинитивна.

Кад би се примило гледиште бранилаца преклузије овога рока, онда би такво гледиште било противно уставном наређењу, да нико не може бити осуђен док не буде саслушан, те законодавцу доношењем одредаба о кратком поступку није могло пасти на ум да руши овај принцип.

За то он у кратком поступку нигде није ни нагласио, да туженога лишава права одбране у редовном поступку због пропуштања рока.

Да резимирамо сва досадања разлагања. Рок предвиђен у § 454. у вези §§ 453. и 459. је судски рок и може се продужити за онолико време, колико је већ једном дато при доношењу осудног решења.

Пропуштање овога рока има за последицу губитак права на процесно-правну радњу задржање осудног решења од извршења, изумимајући случајеве из § 452. гр. с. п., из § 49. тач. 1. гр. с. п., и § 99. гр. с. п., кад по званичној дужности суд мора да задржи осудно решење од извршења, али оно се не односи и на право, да се на основу поднетог акта којим се тражи задржање, обави редован парнични поступак и изрече пресуда, која радња не задржава извршни поступак по осудном решењу.

Године старости као услов за стицање пасивног изборног права

— Д-р Видан О. Благојевић адвокат —

По једној пракси коју сматрамо направилном, Народна Скупштина односно Верификациони Одбор дискутују само о мандатима против којих је изјављена жалба, чл. 84. изборног закона. Остале мандате као неоспорене, оглашују за исправне *en blanc*, сматрајући, да пошто против њих није учињен никакав приговор, да постоји претпоставка, да су њихови носиоци на исправан начин дошли до њих, односно да су мандати исправни. Противно томе, ми тврдимо, да је рад Верификационог Одбора не саставни део односно почетак конституисања скупштинског, већ судски посао: претрес о томе, да ли је закон приликом избора правилно примењен. Па како су одредбе изборног закона, који овде долази у питање, јавноправног карактера, то су овде Верификациони Одбор и Народна Скупштина дужни, да пронађу материјалну истину по питању закона на сваки мандат народног посланика, па било жалбе против њега или не.⁶⁾

⁶⁾ в. Илија Сп. Пржић: *Пословник Народне Скупштинске*, коментаре и књижевност испод 1.—7. члана, и нашу студију објављену у *Новом Живошу* за 1924. год. књ. XIX. под насловом: *О оверавану посланичких пуномоћстава*.

У одвојеном мишљењу *Опозиције* у Верификационом Одбору Народне Скупштине на изборе за народне посланике извршене на дан 8. фебруара 1925. год. заступа се мишљење слично нашем. „Већина Верификационог Одбора, каже се у одвојеном мишљењу, до-

либералнијим тумачењем закона и свога Пословника, Народна Скупштина је признала право приговора на неисправност стеченог мандата или неиспуњавање услова дотичног кандидата за стицање пасивног изборног права, сваком народном посланику, који о томе може поднети Народној Скупштини писмен или усмен предлог, о коме предлогу опет решава Верификациони Одбор, односно скупштински пленум.

Како Народна Скупштина, као политичко тело првог реда и њен Верификациони Одбор, схватају дужност верификације мандата својих чланова, као један еминентно поли-

нела је одлуку, да се избори могу оспорити само онда, ако има жалба или примедба и одвојених мишљења у записницима Бирачких Одбора. Гледиште погрешно и не одговара ни Изборном Закону ни Пословнику. Циљ је верификације да испита и прегледа изборну радњу у свакој јединици, да би се могла утврдити законитост и исправност резултата које су постигле поједине кандидатске листе, без обзира има ли жалби, примедба и одвојених мишљења. С тога је Верификациони Одбор требао у сваком случају да подвргне прегледу, по чл. 5. Пословника, сав материјал који се пред њим налази, јер сваки његов члан има права да узме реч и да изнесе своја опажања, констатације и предлоге. Тек после оваког свестраног испитивања могуће је донети једну поуздану одлуку“. — *Стенографске Белешке Народне Скупштинске*. Ванредан сазив за 1925. год. стр. 37. — в. исто тако *Стенографске Белешке Народне Скупштинске*. — Ванредан сазив за 1923. год. стр. 7.: *Одвојено мишљење чланова демократске странке у Верификационом Одбору*.

тички посао, а тек у другом реду и судски, то је верификација мандата подложна често политичким консидарацијама са којима један судски посао не може и не треба никакве везе да има. То је разлог што је примена закона у овом случају неједнака и нестална. Али, у питању примене тач. 2. чл. 72. Устава односно тач. 2. чл. 13. изборног закона, Верификациони Одбор и скупштински пленум заузимали су у главном начелан став. По правилу, нико није постао члан Народне Скупштине у ужем смислу ове речи, ако није навршио 30 година.

Питање је, кад један народни посланик треба да је навршио 30 година. Да ли иајдоцније оног тренутка кад подноси суду своју кандидациону листу? Или не сам дан избора? Или, најзад, на дан верификације његовог мандата од стране скупштинског пленума?

Члан 72. Устава односно чл. 13. изборног закона, по овом, на први поглед простом питању, не дају никакву одређену оријентацију. С тога ћемо ми покушати да објаснимо горње законске прописе.

Пре свега, ови законски прописи садрже две потпуно одвојене ствари о томе: ко може бити изабран за народног посланика и о томе, који се услови од сваког посланика траже. Може нам се пребацити, да је овде по среди игра речи, али нам ово питање не растветљују ни Стенографске Белешке рада Уставног Одбора ни Стенографске Белешке Уставотворне Скупштине, нити доктринарни списи. Несигурна би оријентација била скупштинска пракса по овом питању, док би најсигурнији пут био логично тумачење намере уставотворчеве односно законодавчеве коју је морао интимно имати и ако је није јавно изнео.

Први став гласи: „За посланика у Народној Скупштини може бити изабран само онај, који има бирачко право, без обзира је ли уведен у бирачки списак“. Према томе, не може бити изабран за народног посланика онај који нема бирачко право. Једини компетентан форум за оцену овог питања био би првостепени суд, који би, уз оцену других формалности приликом пријема и потврде кандидационе листе (чл. 33.—43. изборног закона) ценио и то: да ли појављени кандидат задовољава овај законски услов. Како то право суду није признато, то практично никаква власт данас не може да изврши горњи законски услов у датом случају испуњен у моменту кандидовања. Устав је имао намеру да спречи кандидовање лица која немају активно бирачко право. То према стању нашег законодавства није могуће учинити. Остаје дакле, да о испу-

њењу овог услона цени Народна Скупштина пошто једно лице на пр. немајући бирачко право (активно), постане народним послаником! Постиге се дакле оно, што Устав и закон изрично забрањују. Али теориско становиште које заузимамо у овом питању, не губи тиме ништа од своје важности, да кажемо тачности.

Други став гласи: „Од сваког се посланика траже ови услови: ... 2) да је навршио 30 година“. Устав и закон не кажу да за посланика може бити изабран само онај који... је навршио 30 година; они само траже од народног посланика... да је навршио 30 година. Они значи претпостављају, да је једно лице постало народни посланик, јер иначе не би тражили тај услов — навршених 30 година — од народног посланика, већ од сваког лица које жели бити народни посланик.

Народним послаником постаје се даном избора. То истина нигде не каже изрично Устав или који други закон, али они нигде томе противно не кажу. Разлога за наше мишљење налазимо у следећем: а) Чл. 88. Устава и чл. 108. Пословника Народне Скупштине дословно нормирају да „имунитетско право посланика настаје даном избора“. Кад Уставотворац не би сматрао дан избора као мериодаван у овом случају, зашто би признавао народним посланицима ово најважније право за вршење њихових функција? Значи да је народни посланик постао послаником са даном избора.

б) Чл. 88. изборног закона одређује да „народни посланици који не станују у месту где се држе седнице Народне Скупштине, добијају из државе благајне на име путног трошка за долазак и повратак путне трошкове које буде Скупштина одредила“. Пословник је још афирмативнији. Његов чл. 113. гласи: „Сви чланови Народне Скупштине, имају право на бесплатну возњу I класе на свима железничким возовима и државним повлашћеним бродовима за време док им траје мандат. Они имају право на накнаду учињених трошкова за путовање приликом првог доласка на седнице Народне Скупштине и последњег повратка, као и трошкова за путовање приватним превозним средствима“. Овај члан Пословника третира изабрате народне посланике без верификације мандата као и верификоване народне посланике, дакле сматра их посланицима од дана избора.

в.) Чл. 1.—9. Пословника призната су неверификованим народним посланицима права и дужности које се не разликују од права и дужности верификованих посланика.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Послаником се, према томе, постојаје даном избора под раскидним условом, да му се избор не поништи. Од дана избора до поништаја мандаћа, он не престаје бити посланик. У случају пак да му се мандаћ не поништи, он се сматра да није никако престајао бити народни посланик рачунајући од дана избора.

С тога ми сматрамо, да се има ценити, да ли је један народни посланик испунио услов из тач. 2. чл. 72. Устава односно чл. 13. изборног закона, према оном моменту, кад је тај народни посланик постао послаником, тј. према дану избора. Самим тим ми смо одбацили оно мишљење по коме се испуњење услова из горњих законских прописа има тражити од народног посланика најдоцније на дан верификације његовог мандата.

Ово друго мишљење је непрактично, поред тога што може бити опасно приликом његове примене од стране партизанске већине скупштинске. Претпоставимо да једно лице нема 30 година, оно ће остати код своје куће и држати код себе пуномоћије све док не напуни 30 година. Истина, дужност је народних посланика, да буду у очи оног дана, у који је Народна Скупштина сазвана Краљевим Указом у месту где ће Скупштина држати своје седнице (чл. 1. Пословника) али, не постоји у нашем законодавству, никаква санкција против оних народних посланика, који не поднове своја пуномоћија на верификацију Народној Скупштини. Константна скупштинска пракса потврђује ово наше становиште. У томе случају ми имамо народног посланика, који ужива посланичка права, на-

рочито имунитетско право, а не врши своје посланичке дужности и не испуњава један од услова из чл. 72. Устава односно из чл. 13. изборног закона. Очеvidан парадокс!?).

7) По извршеним изборима на дан 18. марта 1923. год. посланици странке г. Радића нису поднели Народној Скупштини своја пуномоћија на верификацију, нити су у опште дошли у Београд. По овом питању, већина Верификационог Одбора је решила, да предложи Народној Скупштини „да се одлука о верификацији избора и мандата горе именованих лица (т. ј. посланика странке г. Радића) одложи све док њихова пуномоћија не буду упућена Одбору на рад“. -- *Мањина* Верификационог Одбора је формулисала друго мишљење.

У одвојеном мишљењу чланова демократске странке у Верификационом Одбору, речено је, између осталог, следеће: „Околност да се извесни посланици нису на време противно чл. 1. Пословника, одазвали својој дужности и приказали своја пуномоћија, не може да оправда одлагање и испитивање одлуке на извесно време, јер Верификациони Одбор и Народна Скупштина и без пуномоћства, које је само једна формална потврда, у стању су, да донесу на основу изборних акта, основане одлуке о ваљаности избора. — Избор појединог народног посланика није његово приватно право, а испитивање о ваљаности избора не може да буде везано за чињеницу формалног предавања пуномоћија. — Испитивање ваљаности избора потребно је, да би се обезбедило право народа, да буде ваљано заступан, јер по чл. 88. Устава изабрани посланик ужива главно право народног посланика — имунитетско право — већ од дана избора, тако, да одлуком предложеном од већине Верификационог Одбора долази се до стања, да изабрани посланик ужива пуни имунитет за време читавог заседања, све докле буде таква његова воља, а народ остаје без сазања да ли је по закону изабраном посланику заступан или није. Најзад и Народна Скупштина сама лишава се права и могућности да то испита и реши“. — *Сћенографске Белешке Народне Скупштине*. Ванредни сазив за 1923. год. I књига стр. 18. (Наставиће се)

Есконтна листа*)

— Бор. А. Милојковић, судија у пензији —

I.

Уопште. — Правни посао, за који се везује есконтна листа, управо чији је доказ есконтна листа, везан је искључиво за меницу на коју се она односи, којој се увек прикључује и чију правну судбину најзад и дели. Тај посао по српском меничном праву не долази никад као самосталан правни посао независан од менице, већ се увек провлачи као т. зв. споредан правни (одн.: менични) посао уз сам менични правни посао, и то

како у приватно правним трансакцијама, тако и на суду у споровима. Правни посао везан за есконтну листу, дакле, увек је условљен претходним постојањем меничног уговора. Зато се и уговор, чији је доказ есконтна листа назива споредан менични уговор, за који многи неки правници држе да с формалне стране нема свога ослонца у закону, сматрајући при том погрешно саму есконтну листу за тај уговор.

Постојанак есконтне листе. — Есконтну листу створила је наша трговачка пракса. Она је постала из трговачког обичаја у приватно-правним трговачким трансакцијама. И судска пракса, која ју је примила без услова и ограничено, примила ју је из трговачког обичаја и не чини никаква приговора на њу. Примљена и у приватно-правном саобраћају и у суду, есконтна листа — и ако без ослонца

*) Пошто за есконтну листу наше законодавство не даје потребна наређења колико захтева та важна приватна исправа, и пошто ју наша правна наука до сада није узимала као доказно средство *sui generis*, то и против воље у излагању морамо бити мало опсежнији. Желели би да се овај важан трговачки обичај и предмет судске праксе што свестраније претресе и прокритикује и од других.

у позитивном законодавству — извојевала је себи снагу потпуног доказа за уговорени већи интерес него што је законски интерес, и у погледу доказа на тај начин потпуно је се изједначила са самим меничним писменом (дакле са самом главном меничном обавезом). И ми смо овде тако рећи сведоци, да је трговачки обичај ту стварно, по сили прилика, једно ново правно правило, које по важности својој захтева да уђе у нови менични закон пошто би га било немогуће сада избацити и из приватно-правних трансакција и из судске праксе, јер у принципу по меничном праву ништа не стоји на путу том трговачком обичају да се главна менична обавеза изражена у меничном писмену, може допунити и проширити изван меничног писмена. На овом примеру се јасно види да су свако правило и сваки принцип тек онда несумњиво добри и одговарају потреби ако су претходно нашли свога израза и одобравања у животним односима и правној свести народа.

Судови по есконтној листи, која прати меницу, досуђују тај интерес како по тужбама било у кратком било у редовном поступку, а тако исто и код срестава за обезбеђење тражених на основу есконтне листе (наравно ово само уз саму меницу). Једини услови, које овде судови траже да се са њим слаже и ако не баш текстуално у колико се из ње види сама менична обавеза; као и да се налази у рукама повлашћеног лица т. ј. сопственика менице. Још је потребно да се из есконтне листе види: који је новчани завод исплатио меницу акцептанту.

У приватно-правним трансакцијама [друкчије уговорени интерес од законског сматра се за потпуно доказан есконтном листом само ако есконтна листа прати меницу.

И у једном и у другом случају узима се да есконтна листа има ту моћ: да обавезе све меничне потписнике, и без обзира на то да ли сви потписници из менице фунгирају истовремено и на есконтној листи или не. Интерес у питању по правилу је већи но законски интерес, али *argumento a contrario* ништа не стоји на путу интересованим странама да уговоре и мањи менични интерес од законског и да га означи у есконтној листи као доказу.

II.

Појам есконтне листе. — Есконтна листа као и сама меница, обухвати два појма. Један је појам: сама *писмена исправа* названа „есконтна листа“. Други појам јесте *обавеза*, коју она доказује, „есконтна обавеза“ т. ј. обавеза *sui generis* на плаћање једног већег или мањег интереса од 6% као законског,

неуговореног интереса. Тачније речено, ова обавеза јесте у суштини ипак само једно обећање на плаћање таквог интереса, а то је онај појам који лежи у основи правног обичаја. Ова обавеза т. ј. обећање проистиче из самог писмена званог „есконтна листа“, и менице на коју се то писмено односи. Као што се види, општи менично-правни принципи имају извесне сличности са правним принципима који су се формирали са постанком овог специјалног уговора.

1. *Есконтна листа као писмена исправа.* Закон за менице није прописао нарочиту форму за уговарање већег интереса од законског, али су за то трговачки обичаји створили есконтну листу и дали јој (с разлогом или без разлога?) снагу потпуног доказа за уговорени интерес и ако она с формалне стране не испуњава услове ни уговора ни просте облигације. Не само то, него есконтна листа не испуњава услове чак ни извода из трговачких књига, на који у осталом највише личи по својој спољашњој форми и ако се на овај извод никада не мисли када се есконтна листа прави, и када се есконтној листи даје ма каква доказна снага.

Ну на страну све то, есконтна листа оваква каква је, невезана за приметне законске форме јесте у истини веома погодна за циркулацију у приватном саобраћају, а то јој је баш добра страна јер одстрањује редовну компликовану процедуру стварања грађанско-правне обавезе по уговору или по облигацији.

Есконтна листа несумњиво није једина врста исправе о уговореном интересу за менична дуговања, јер се по општим правним принципима овај уговорени менични интерес, као и сваки други интерес може доказивати: обичним уговором, једностраним писменим признањем обавезаног лица, признатим рачуном, изводом из трговачких књига и другим доказним средствима. Пракса је, као што помену смо, створила есконтну листу и везала је за један сталан шаблон, т. ј. једну сталну спољашњу форму из које постаје обавеза. Онако исто као што постаје обавеза и из самог меничног писмена под условом да је листу само потписало интересовано лице, које се обавезује, да ју је предало сопственику менице, односно поверитељу, као и да је у самој есконтној листи означено име завода који је меницу исплатио акцептанту. Ова пракса толико је продрла у суштину судског меничног поступка да нема примера да су судови одбили есконтну листу као доказ за шта је поднета, и ако она у суштини не испуњава услове ни једностраног ни двостраног правног посла, нити је до сад теоријски, а исто тако ни за сваки конкретан

случај у пракси, објашњено шта она тачно преставља сама за себе као исправа. Ако би требало тражити исту (или у опште ма какву) правну логику код форме есконтне листе, као што је то случај код самог меничног писмена, — онда би на пр. требало одбити сваку есконтну листу у којој означено име новчаног завода није у исто време означено и у самом тексту менице, јер без тога се не види веза између есконтне листе и менице у моменту кад суд досуђује по есконтној листи. Ако је тужилац новчани завод, та се веза између менице и есконтне листе још може и претпоставити, пошто тужба доказује да је меница у рукама завода по бланко

преносу. Али, ако је и завод, који је меницу есконтовао извршио бланко пренос на какво лице, онда се апсолутно не види та веза између есконтне листе и менице. Па ипак судови и по тим есконтним листама досуђују интерес тако рећи предпостављајући: да је новчани завод означен на есконтној листи био један од индосаната, и да је сам индосман извршен имајући у виду и споредан менични уговор чији је доказ есконтна листа.

Као што се види есконтна листа везана је за многе правне пресумције. Свака од тих пресумција је оборива (*praesumptio iuris tantum*) т. ј. може се обарати и могу се против ње истицати одбране и ексцепције.

(Наставиће се)

Упућивање на парницу по § 58. Стец. Поступка

— Јов. Б. Мијушковић, судски писар —

Ако бранилац стецишне масе оспори тражбину извесног повериоца, приликом ликвидирања исте, да ли у том случају по § 58. Стец. Суд. Поступка треба суд решењем да упутити повериоца да у редовном спору доказује то своје право — тражбину, или се има одмах продужити редован спор, сматрајући пријаву као тужбу?

Ово питање није без своје правне важности. Оно се намеће у толико пре, што од једног или другог поступка у многоме зависи сам ток и брзина стецишног окончања. Није свеједно у стецишном поступању: да ли ће поверилац, чија је тражбина оспорена, бити решењем упућен да поведе редовну парницу, у одређеном року по извршности решења, или ће суд одмах, кад бранилац стецишне масе оспори тражбину — сматрајући пријаву за тужбу, а дату реч браниоца за одговор на тужбу — донети одлуку да се одреди рочиште и спор пресуди. Јер, ако се поверилац оспорене тражбине упутити решењем на вођење редовног спора, у ком би доказивао своју тражбину, онда се у том случају иде на одуговлачење стецишног поступања; док у овом другом случају на против.

Ми ћемо овде видети како је то предвиђено у § 58. Стец. Поступка и на којем од ова два гледишта стоји судска пракса и теорија.

У колико нам је познато, наша судска пракса стоји на гледишту, да повериоца оспорене тражбине, треба у смислу § 58. нав. зак. упутити решењем да у одређеном року, по извршности решења, поведе ре-

дован спор, у коме би доказивао своју тражбину.¹⁾

За овакво поступање изјашњава се, и то категорички, и г. Д-р Велизар Митровић, који у свом делу: „Стецајно Право с нарочитим освртом на српско законодавство“²⁾ каже дословице ово: „По непризнатим пак тражбинама *суд ће донети решење: којим се дотични повериоци упућују, да до одређеног рока (у том судском решењу) поведу редован спор, у коме ће своју тражбину доказивати.*“³⁾ Према овоме г. Др. В. Митровић потпуно се слаже са нашом судском праксом, да по § 58. нав. зак. прописа повериоца оспорене тражбине треба упутити решењем да поведе редован спор, ради доказивања своје тражбине.

Изгледа нам, да је по њему § 58. Стец. Поступка, у овом смислу, потпуно јасан, те није ни улазио у коментарисање истог.

Овде је потребно видети: да ли се овакво поступање наше судске праксе и мишљење г. Др. В. Митровића противи § 58. навед. закона, који гласи: „... Суд је дужан сваку тужбу,⁴⁾ како њу прими, ... рочиште одредити, на које ће му потражитељ и бранитељ

¹⁾ С. Ковачевић, Судска Пракса у 1926. год. страна 691. Одлука II. одељења Касац. Суда Бр. 1987. од 8. марта 1925. год. Поред тога код свију првостепених судова пракса је, да се повериоци оспорених тражбина упућују решењем на редовну парницу.

²⁾ г. Др. Велизар Митровић: Стецајно Право, Прво издање 1926. год., стр. 213.

³⁾ и ⁴⁾ Курсив је наш.

⁴⁾ Законодавац овде изједначује пријаву у стецају са тужбом у редовном спору.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

масе предстати ради пречишћења (ликвидирања) тражбине, па ако таква уважена буде, завешће је... као пречишћену, а иначе ако, се оспори, постоји суд као при свакој другој парници...“⁵⁾

Као што се види из овог цитираног законског прописа у њему нема ни речи о томе, да повериоца оспорене тражбине треба решењем упутити да поведе редован спор, у ком ће своју тражбину доказивати. Овде се каже само то: „...ако се оспори поступиће суд као при свакој другој парници...“ Како треба разумети смисао ових законских речи? Да ли то, ипак, значи: да се поверилац оспорене тражбине има решењем упуна парницу, како то сматра судска пракса и како то мисли г. Др. В. Митровић; или, оно друго, наиме, да се одмах продужи редовно извињање, не подижући нову тужбу?

На ово питање г. Лаза Урошевић у својој напомени под 1) уз § 58. Стец. Поступка, између осталог, одговара овим речима: „Ако ли бранилац тражбину не призна, поступиће се као при свакој другој парници т. ј. пријава ће се сматрати за тужбу, на коју је бранилац већ дао свој одговор, те ће се одмах одредити рочиште и предмет ивидети и пресудити“. Дакле, према овоме, г. Урошевић стаје на супротно гледиште наше судске праксе и мишљења г. Др. В. Митровића. По њему смисао цитираних законских речи „ако се оспори поступиће суд као при свакој другој парници“, је тај: да повериоца оспорене тражбине не треба решењем упућивати на парницу т. ј. да подиже нову тужбу и у редовном спору своју тражбину доказује, већ одмах, чим бранилац оспори тражбину, има се одредити рочиште и спор пресудити, сматрајући реч браниоца као одговор на тужбу а пријаву за тужбу.

Овде се поставља питање ко је више у праву: да ли г. Урошевић или г. др. Митровић и наша судска пракса? У корист овог мишљења г. Урошевића могли би смо навести ове важне разлоге:

а) Што би се на овај начин у многоме убрзало стецишно поступање. Јер, док се

донесе решење о упућивању на парницу, препише и достави интересованим лицима, на које се ови опет могу жалити; протекне рок за подизање спора; док решење не постане извршно — готово за то време могао би се тај спор, ако би суд поступао овако како мисли г. Урошевић, већ и пресудити.

б) Овако поступање одговарало би и § 102. тач. 12. г. с. п., којим је законским прописом стечај оглашен као хитна ствар.

в) Напоследку овако мишљење г. Урошевића не противи се § 58. стец. поступка, већ, на против, по свим знацима и смисао му је тај. Јер ће у овом случају повериоци, са мање трошкова, који су већ у штети, пре доћи до извесности, да ли ће им тражбина бити призната или не, — што је за њих врло важна ствар.

Напротив, у прилог мишљења г. д-ра Митровића и наше судске праксе на име: да повериоца оспорене тражбине треба решењем упутити на редован спор, да у одређеном року по извршности решења доказује своју тражбину, не говори ни један важнији разлог. Једино то, ако се узме, да се у овом случају може чешће десити да поверилац, који је решењем упућен на парницу, пропусти у одређеном року да поведе спор, било омашком било намерно, — те тиме повећа изглед веће наплате осталим повериоцима, чије су тражбине признате.

Но, свакако, да законодавац није имао ту намеру доносећи § 58. стец. поступка, нити се то из овога наведеног законског прописа види.

По овом питању мишљење г. Урошевића, које и ми делимо, изгледа нам да налази више оправдања у § 58. нав. закона, него ли мишљење г. Др. Митровића и наше судске праксе.

У осталом, установа стечаја дошла је поглавито у интересу поверилаца, те због тога све законске прописе стец. суд. поступка, који нису довољно јасни, т. ј. где се могу произвољно тумачити: и овако и онако, треба тумачити онако како је то корисније за повериоца, — као што је овде случај.

Годишња Скупштина Удружења Јавних Правозаступника за Србију и Црну Гору Одржана 11. марта 1928. године у Београду

— Наставак —

III Међународни Савез Адвоката

У своје годишњем извештају прошла Управа је истакла да се у Брислу и Паризу ради на оснивању Међународног Савеза Ад-

воката и да је неопходно потребно и корисно како по интересе адвокатског реда, тако и по опште интересе нашега народа, да и ми ујемо у тај Савез.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

У томе смислу прошла Управа поднела је и представку за пријем нашег Удружења у претходну комисију, која је имала да оснује Савез.

Од тога времена до сада, овај је Савез основан и потпуно организован. У Савез су одмах ступили национални Савези свих савезничких земаља, а једновремено су поднеле пријаве за пријем и адвокатске организације многих европских држава.

На нашем пријему у Савез радио је за све време највише, ако не и искључиво, први потпредседник г. Љуб. В. Стефановић. У томе циљу г. Стефановић је двапут одлазио у Париз о своме трошку, али је имао стално тешкоће, јер наше Удружење није у свему задовољавало постављене услове у правилима за пријем у Савез.

Тако из ових правила се види, ако не изрично, а оно по набројеним условима које треба испунити, да ће се у Савез примати само адвокатски редови оних држава, које имају закон о адвокатима сличан француском и белгиском, као иницијаторима за образовање овога Савеза.

Имајући то на уму прошла Управа је приликом своје пријаве за пријем поднела у прилогу извод главних одредаба пројекта закона о адвокатима, као много модернијег и приближнијег законима који владају у Француској и Белгији, чувајући се да пошаље превод нашег закона о јавним правозаступницима од 1865. год. по коме би сигурно били одбивени. — Том приликом Управа је изјавила да се овај пројекат има сматрати као наш закон о адвокатима пошто ће у најскоријем року бити примљен у Скупштини. Међутим, као што је свима познато, пројекат адвокатског закона је још увек остао само пројекат.

Налазећи се пред оваквом ситуацијом, где је с једне стране претила опасност да због нашег закона будемо одбивени, јер се према стању у Парламенту није могло очекивати тако брзо изгласавање закона, а с друге стране сазнавши да има великих изгледа да у Савез буду примљени бугарски и маџарски адвокати, који по својим законима задовољавају услове предвиђене у правилима, г. Стефановић је решио да понова оде у Париз када буде држана пленарна седница Савеза у нади, да ће успети да за нашу ствар придобије чланове пленума.

Пленарна Седница Међународног Савеза имала је да се одржи у другој половини децембра и г. Стефановић је још почетком месеца посетио у Паризу свога пријатеља г. Луја Сарана, генералног секретара Међународног Савеза Адвоката, са којим је конферисао о пријему нашег Удружења у Савез.

Разлози које је том приликом г. Стефановић изнео, у прилог тези да треба да будемо и ми примљени, у главном су ови: 1) што задовољавамо услове предвиђене у статутима, изузев једне тачке, што још немамо у целој земљи основане адвокатске коморе, али ће и овај услов бити задовољен, јер ће закон о адвокатима, који предвиђа комору за целу земљу, бити ускоро изгласан; 2) што би било веома незгодно да у Савез уђу адвокатске организације оних земаља, које су последњег рата биле у непријатељству са Француском и Белгијом, као оснивачима овог Савеза, а да ми, као савезници будемо одбијени и 3) што је наше Удружење добијало неколико пута позив другог Међународног Савеза Адвоката, основаног у Бечу, па је до сада увек одбијало прилажење томе Савезу, јер је Управа Удружења полагала на то да буде примљена у Савез, основан од пријатељских и савезничких земаља.

Г. Саран је прихватио разлоге г. Стефановића и обећао му своју пуну потпору, али је предложио да г. Стефановић посети и белгијске адвокате у Савезу, за које је рекао да нису потпуно сагласни за наш пријем у Савез.

После ове измене мисли са генералним секретаром, г. Стефановић је посетио председника француског националног савеза адвоката г. Жана Апелтона, угледног париског адвоката и професора Универзитета, и потпредседника истог Савеза г. Роданеа, који су у исто време и у Управи Међународног Савеза Адвоката, а затим је учинио посете и присутним представницима белгиске делегације. — У вођеним разговорима са њима он је успео да добије начелни пристанак да ће делегати Савеза прихватити дискусију по овоме питању на пленарној седници и да ће водити рачуна о овима разлозима, које им је он изнео у прилог нашег уласка у Савез.

Г. Стефановић је код свих представника Међународног Савеза Адвоката без разлике био лепо примљен.

На следећој пленарној седници Савеза прво је решавано да седиште Савеза буде у Брислу, а да се у Паризу образује административно седиште Савеза. Затим је после других тачака узет у претрес предлог за пријем нашег Удружења у Савез и после дуге дискусије овај предлог је примљен. Тако је наше Удружење пуноправан члан Међународног Савеза Адвоката.

На истој седници коначно су примљени у Савез: адвокатски редови Маџарске, Румуније и Бугарске. Уједно је решено да при-

УН
ИВ
ЕР
ЗИ
ТЕ
ТСК
А

времена годишња котизација чланова буде 1.000.— франц. франака.

Извештај по овоме предмету г. Стефановић је поднео на седници Управе од 2. јануара о. г. — Председник г. Благојевић и остали присутни чланови, саслушавши г. Стефановића, честитали су му и захвалили на успешно свршеној мисији.

Завршујући извештај по овој тачци, Управа сматра за дужност да обавести чланове да је после седнице пленума г. Стефановић обавештен да ће у мају о. г. у Рејмсу бити велика свечаност поводом отварања обновљене Палате Правде, којом ће се приликом одржати и годишњи конгрес француског националног савеза адвоката, и да ће на овој свечаности узети учешће правници свих савезничких и других земаља.

Нова Управа имаће за дужност да се постара о званичном представљању нашега Удружења на овим свечаностима, а чланови се обавештавају благовремено о овоме, с тим, да ће се накнадно преко „Бранича“ објавити које ће олакшице учесници појединачно уживати на овоме путу. Управа сматра да није потребно нарочито наглашавати, да би требало да што већи број наших другова узме учешће на овој свечаности, како би се манифестовала наша захвалност и љубав према Французима и Француској нацији.

IV „Бранич“ часопис Удружења Јавних Правозаступника

Као што је напред поменуто, Управа је у овоме периоду обратила нарочиту пажњу нашем часопису, продужујући на тај начин посао, који је примила у добром стању од прошле Управе.

Тако, у току прошле године, „Бранич“ се обогатио знатним бројем нових сарадника из средине професора Универзитета и других јавних радника, и то не само из Србије већ и из осталих наших покрајина. Њихова сарадња је чинила част „Браничу“ и подигла му је још више углед, који је и иначе био на достојној висини. Поред уважених ранијих сарадника (да цитирамо г.г. Слободана Јовановића, Жив. М. Перића, Др. Тому Живановића, Др. Драг. Аранђеловића, Др. Милету Новаковића, Др. Велизара Митровића, Др. Рељу Поповића, Др. Ива Политеа и др.) у току прошле године пружили су нашем часопису своју драгоцену сарадњу још и ови угледни наши правници: г.г. Јов. Авакумовић, Др. Метод Доленц, Славољуб Сова, Др. Лујо Бакотић, Никола Огорелица, Др. Јосип Шиловић, Михајло Јовановић, Др. Миодраг Аћимовић, Милорад Поповић, Васа М. Лазаревић, Љуб. Дабић и др., тако да по броју сарадника од правних часописа

„Бранич“ заузима прво место у нашој земљи. Учешће писаца из других покрајина и околност да је „Бранич“ почео доносити чланке од општег интереса за правну струку, учинили су да се сада наш часопис почиње да растура и ван граница Србије и Црне Горе.

Поред овога, „Бранич“ је захваљујући заузимању преог потпредседника Управе и главног уредника г. Љуб. В. Стефановића, у овоме периоду учинио напредак и у повећаном броју званичних претплатника. Тако у прошлој години претплатили су се: Министарство Финансија на 30 бројева, Министарство Спољних Послова на 50, Министарство Унутрашњих Дела на 50, Народна Банка на 10.

Не може се то исто рећи и за приватне претплатнике, који су доста ретки, а у колико их има, не полажу уредно претплату.

Због тога је Управа имајући поред те незоде, још и других финансијских тешкоћа око издавања часописа, актом Бр. 13.206 од 2. марта пр. год. умолила г. Министра Правде да одобри новчану помоћ и нашем часопису, као што је даје „Мјесечнику“ и „Архиву“.

По овој ствари г. председник и први потпредседник посетили су лично г. Министра Правде, па је решењем Г. Министра Правде одобрено да се за прошлу годину из кредита за помоћ правним часописима и листовима изда уредништву „Бранича“ помоћ од 5.500.— дин. Ова помоћ је употребљена за писце чланака, који нису адвокати.

8. августа пр. год. г. Стефановић је у име Редакционог Одбора упутио још једну представку г. Министру Правде у којој је молио да се у вези ранијег расписа још једном препоручи свима судовима у земљи да се претплате на „Бранич“. Том приликом је ради илустрације наведен пример са претплаћивањем општина, које су се, на сличан распис Г. Министра Унутрашњих Дела одазвале, са преко 80 претплата, и ако у многима од њих у опште нема правника, док се по распису г. Министра Правде претплатило свега 19 судава из целе земље.

Овом приликом Управа апелује и на све чланове да се заузму за претплату на „Бранич“, јер и поред свега рада Управе и Редакционог Одбора, ако се наши другови не буду интересовали у довољној мери, помагали претплатом, рукописима и пропагандом свој часопис, може се довести у питање даљи опстанак овог потребног и корисног органа нашега Удружења.

V. Скупштина Савеза француских адвоката у Тунису.

17. априла 1927. год. у Тунису је одржана Скупштина овога Савеза на коју Скупштину

Управа није била у стању да пошаље ни једног делегата.

Место тога, на седници од 12. истог месеца решено је да се Скупштина поздрави једним телеграмом, по којој одлуци је и поступљено.

VI. Конференција у Братислави.

26. фебруара пр. год. одржана је конференција адвоката — држава наследница, на коју смо конференцију и ми позвани преко нашег Конзулата из Братиславе.

Одмах по добивеном позиву, т. ј. 17. фебруара, одржана је седница Управе, на којој је донета одлука да се Сајез Адвоката у Братислави, као сазивач конференције, извести да због краткоће времена не можемо учествовати на конференцији. — Оваква је одлука донета поред тога, што смо у истини позив доцкан примили, још и зато, што је владало уверење да постоји тенденција да се изврши оснивање другог Европског Савеза адвоката на супрот ономе, који је образован у Паризу.

VII. Сузбијање бесправних правозаступника

Бесправни правозаступници, односно пискарачи, по коме су имену данас опште познати, представљају једно зло које нас прати још из прошлога века, и противу кога се ова Управа за све време истрајно и енергично борила, али, на жалост, без великог успеха, јер ће они постојати и множити се докле год се путем новог грађ. суд. поступка у нашу земљу не уведе сигнатура.

Поред разних достава које је ова Управа примила у току прошле године и одмах их достављала надлежнима, Управа је и сама обраћала пажњу на разне огласе, које су поједина лица и бирои давали у дневним листовима, нудећи своје услуге за заступање у правним стварима, па је и такве случајеве одмах достављала судовима и другим надлежним установама.

Тако је Управа два пута поднела представке Председницима Првостепеног Суда за Град Београд, Првостепеног Суда за Округ Београдски и Београдског Трговачког Суда, у којима је, прилажући овакве огласе, тражила од ових председника да издаду најстрожију наредбу свима оделењима, а нарочито пријавници и архиви, да у будуће не примају од оваквих лица никакве представке, ни акта, нити да им ма каква обавештења дају.

Сличне представке су поднете Управи Града Београда, Београдском Пореском Одељењу, Министарству Финансија, а крајем априла прод. Управа је поднела један акт лично Г. Министру Правде, у коме му је изложила све ове случајеве и молила да Господин Министар по овој ствари у виду расписа изда наређење свима судовима и подручним административним телима, да се оваква лица немилосрдно гоне и да им се забрани приступ и сваки рад.

Ове представке су све лично предаване од стране чланова Управе и код свију шефова чланови су наилазили на одобравање и добијали су обећање да ће по њима поступити. Али, исто тако, скоро код свакога од њих, чланови су добијали одговор, да је немогуће извести потпуну контролу без помоћи самих адвоката. И зато су предлагали да адвокати сами обрате пажњу особљу на таква лица, а исто тако да своје приправнике и писаре снабдевају са легитимацијама, како би се могла вршити потребна контрола.

Удружење је поднело и једну кривичну тужбу по § 66. зак. о правозаступницима против Владе Ч. Ристића, који је једним огласом објавио да се бави разним правним пословима као и жалбама на све казне по закону о таксама и тражила је његову осуду.

По овој тужби још није пала пресуда, али новој Управи остаје једино овај пут, да се за сваки конкретни случај тужи суду, очекујући на нове законе, који ће једино бити у стању да овој нашој недаћи и националној срамоти, стану на пут.

— Наставиће се —

Судска и административна пракса

Ранг између судија Првостепених Судова, ако су у истој групи, одређује величина основне и положајне плате.

Г. Ј. судија Првостепеног Суда Б. представио је, да је старији по рангу од судије истог суда г. М., па је молио, да се питање њиховог старешинства — ранга расправи

решењем. Судија г. М. изјавио је да је старији по рангу од судије г. Ј. зато што је раније постао судија а и VII је групу добио пре њега.

Председник Првостепеног Суда нашао је: да је судија г. М. старији по рангу од судије г. Ј. и по Закону о Чиновницима и по За-

кону о Судијама, јер је г. М. постао судија раније од г. Ј. што се види из његовог службеничког листа. Исто тако пошто г. М. служи у VII групи дуже од г. Ј. то је и по чл. 117. Зак. о Чиновницима грађ. реда, старији од г. Ј., јер ће и наредну групу добити пре њега. Ово у толико пре, што је г. М. и први указ добио пре г. Ј., што се такође види из службеничких листова. Навод пак г. Ј. да има већи степен основне плате од г. М. није разлог, да је он и старији по рангу од њега, јер степен основне плате не одређује ранг једног чиновника, већ се исти одређује по положајној плати. Како пак обојица имају исту положајну плату а судија г. М. дуже служи са истом, то је он и старији. О овоме их је известио својим решењем у смислу чл. 59. Закона о Судијама.

По жалби судије г. Ј. Касациони Суд предметбама свога првог одељења од 12.-XII. 1927. г. Бр. 12998 поништио је предње решење са следећих разлога:

„Према чл. 59. Закона о Судијама, ранг међу судијама одређује плата. У једнаком звању, ко има већу плату, старији је по рангу. Плате судија регулисане су Законом о Чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда. По чл. 28. овога Закона, плата се дели на основну и положајну, те се према томе, њихов укупан износ има узети као мерило при одређивању ранга. Како се из акта овога предмета види, да основна и положајна плата судије г. Ј. износи 14.400 дин. годишње а судије г. М. 13.200 дин., то је у смислу чл. 59. Закона о Судијама судија г. Ј. старији у рангу од судије г. М.“.

Саопштио Т. И.

Садржај случајно нестале исправе може се, сем заклетвом, утврђивати свима осталим доказним средствима, па и сведоцима § 205. став. II. Грађ. Суд. Поступка.

Б. Ц., из Лесковца својом тужбом молио је Лесковачки Првостепени Суд да пресуди, да му представници пок. Т. А., из Лесковца, његов усиниеник П. и удова С., издаду писмено и то следеће садржине: „Ја доле потписати дајем моју ћерку З. за жену Б. Ц. Уз њу дајем 1000 динара у новцу и намештај. Уз ово дајем Б-у у својину кућу тврдог материјала по мојој вољи, но пошто му за сада кућу не могу направити, то га остављам у дућану са пекарницом, да седи док му кућу не направим; ако му не могаднем кућу направити за три године, онда ће остати дућан и пекарница са плацем његова својина.

26. децембра 1909. год. Лесковац издајем својеручно ово писмено Т. А. „— како би му то писмено могло заменити писмено, које му је пок. Т. био издао још за живота, а

којим му је поклонно кућу са пекарницом. Представио је у тужби, да му је писмено за време окупације од стране Бугара уништено, које му је издао пок. Т.

За доказ својих навода, да му је изложено писмено издао пок. Т. позвао се на сведоке.

Тражио је од Првостепеног Суда, да писмено уништи, што је суд својим решењем од 23. августа 1922. год. бр. 8182. урадио.

Даље је навео, да рок од 101 дан за уништај изгубљене исправе везује сва трећа лица и све оне којих се тиче поништај исправе, а тужена страна да није протествовала, те да има, да сноси последице. И ако је умро Т. да има места оваквом тражењу од наследника, јер је у питању исправа као доказ о једном реалном уговору, који је чак и извршен предавањем поклоњене ствари у државину и уживање.

Поред осталог навео је, да поднето решење о уваженом тестаменту пок. Т. не може служити у овоме спору као доказно средство, јер да он као тужилац нема никакве везе са решењем о уваженом тестаменту, а уз то решење није постало извршно.

Тужени су навели: да тужилац нема права на овакво тужбено тражење, јер по § 204. грађ. суд. пост., онај коме је нестала исправа има да му се нова изда од лица, које је прву издало, то је тужилац Б. био везан за издање изгубљене исправе искључиво за лице-издаваоца исправе.

Поништај писмена решењем суда, да не везује тужене, јер је оглашавање једино управљено на оне који би га случајно имали, те да се не појаве у року од 101 дан, да са њиме не могу учинити никакве употребе.

Да пок. Т. није издао, никакво писмено тужиоцу Б. најбољи доказ, навели су решење неспорног судије Лесковачког Првостепеног Суда, којим је тестаменат пок. Т. уважен, а којим је дућан са пекарницом припао у наслеђе туженим.

За овим је Лесковачки Првостепени Суд својом пресудом од 22. октобра 1925. год. бр. 28067., одбио тужиоца Б. са разлога:

„Навод у тужби тужиоца Б. по овоме спору да му је пок. Т. А. бив. трг. олд. издао писмено о поклону у погледу једног дућана са пекарницом у Св. Илијској улици ове вароши, које сада правно држи тужени наследник пок. Т. није доказано. Решењем овога суда бр. 8182. које је тужилац поднео не може имати те важности, да би се на основу њега могло узети као доказано постојање писмена о поклону, како то тужилац представља. Решење суда донето на основу § 204. грађ. суд. пост. може имати само толико значења, да се неко трећи не користи изгубљеним писменом, које се до-

тичним решењем оглашава за уништено, све под претпоставком да је такво писмено доиста постојало, за које постојање као такво није овакво решење никакав доказ. Издаваоц писмена, које се на овакав начин за уништено огласи, могао би само у томе случају доћи у обавезу према сопственику, који је тражио уништење изгубљеног писмена, ако би неком трећем лицу, које је то изгубљено писмено нашло и поред решења судског о уништењу, предао, ону вредност коју то писмено представља, у колико би то писмено какву материјалну вредност представљало, да се њоме може, да користи фактички држалац одговарајућег писмена.

Дужност пак за издаваоца, да изгубљено писмено сопственику поново изда ни у колико не заснива решење судско издато само на основу § 204. грађ. суд. пост. ову дужност у колико је издаваоц сам неће да изврши, може сопственик изгубљеног писмена и за уништено оглашеног на основу § 204. грађ. суд. пост. само путем редовне парнице, да издејствује у колико своје право фактички има.

Овај други поступак у погледу тражења издања новог изгубљеног писмена о поклону не може тужилац никако ни тражити сада после смрти пок. Т. као представљеног издаваоца истог писмена и у толико је изложено тражење тужиочево неумесно; он би сад могао тражити само то, да му тужени као правни следбеник пок. Т. признаду факат издавања и постојања изгубљеног писмена о поклону. И кад то ови у овоме спору одричу да му признаду, то је према § 178. грађ. суд. пост. дужан доказати другим доказима без обзира на споменуто решење бр. 8182.

Од доказа пак, које је тужилац у овом смеру поднео по овом спору, доказ по сведоцима, чијим је испитима било места према § 245. а) последња алинеја грађ. суд. пост. суд овај по § 213. истог закона није могао убедити о представљеној поставци тужилачкој у погледу постојања наведеног писмена о поклону. Ово с тога, што ниједан од испитаних сведока не зна тачно да покаже, да је писмено од поклона како га тужилац представља доиста постојало, како у погледу његове садржине тако и у погледу његове форме: да га је пок. Т. својеручно написао и потписао, према § 192. I. цл. гр. суд. пост.

Неки од сведока наводе да је неко писмено виђао у тужиоца и да му се чини да је писано руком пок. Т., неки не знају ништа по томе писмену или су само слушали, да има такво писмено, неки сведоче само то да је пок. Т. обећао начинити кућу тужиоцу или дати му дућан с пекарницом, да седи

док му кућу не начини. О постојању самога писмена како по садржини тако по форми, како га је тужилац представио не зна ниједан сведок да тачно покаже. Искази пак сведока Л. Ј., М. Ђ. и А. М., који тврде да су видели писмено чије се издање тражи овом тужбом и да су познали рукопис пок. Т. нису могли убедити суд да је пом. писмено писао својом руком пок. Т., јер они сведоци нису могли једним погледом утврдити, у толико пре, што на ту околност: да ли је писмено писано руком пок. Т. нису обраћали нарочиту пажњу према њиховим исказима § 213. грађ. суд. пост.

Суд је даље нашао, да нема места овде ни другоме доказу предложеном од тужиоца — допуној клетви његовој § 291. грађ. суд. пост. ово последње стога, што суд држи да тужилац ово своје тражење није ни вероватним учинио, а то стога, што и ако је пок. Т. умро у 1910. год., тужилац се све до 1922. год. није јављао са тражењем својим око остваривања представљеног му учиненог поклона и убаштињавања поклоњених добара, што је нарочито могао пре ратова (све до јесени 1915. год.), док писмено о поклону није изгубљено, а он то ипак није учинио као и с тога, што је према решењу судије за неспорна дела бр. 5571. од 28. II. 1911. год. пок. Т. туженом П. поред осталог свог имања тестаментално завештао и оно што према представци тужиочевој чини предмет поклона њему, које је решење судијино саопштено и З., жени тужиоца Б. и ова се на исти тестамент сагласила. Тужилац пак сем простог приговора, да решење бр. 5571. није извршно постало, ништа у појединостима не износи, да је у ма ком виду нападано наведено распоредно решење бр. 5571. или иначе, да садржи какве нетачности. Напослетку ни позивање тужиочево, да он од смрти пок. Т. непрекидно до данас седи у дућану и пекарници, које чини предмет наведеног писмена о поклону не плаћајући кирију није од пресудне важности за тужбом постављено питање, јер тај факат и у колико постоји, сам по себи не може бити од важности, као доказ по наведеном тражењу тужиочевом, јер би се он могао разумети и у другом смислу (као например служб. станова), а не онако како је тужбом представљено“.

По благовремено изјављеном незадовољству тужилачке стране бр. 858., Скопљански Апелациони Суд преиначио је пресуду Лесковачког Првостепеног Суда од 22. октобра 1925. бр. 28037. са разлога:

„Кад је Првостепени Суд нашао, да има места испиту сведока, на које се тужилац за доказ својих тужбених навода позвао и кад

су ови сведоци и то сви потврдили факт, да је тужилац заиста имао писмено о поклону, чије издавање од стране тужених у овој спору тражи, а сведоци: Л. Ј., М. Ђ. и А. М. под заклетвом потврдили не само постојање оваквог писмена већ и факат, да је то писмено било написано и потписано од стране поклонодавца пок. Т. А., дакле, онако, како то захтева § 192. ал. I. грађ. суд. пост., онда Првостепени Суд није могао да тужиоца одбије од његовог представљеног тражења у поменутој пресуди са разлога, што не поклања вере горе поменутим сведоцима, јер налази, да они нису то могли једним погледом приметити, јер ови сведоци и не тврде да су „једним погледом“ то утврдили, већ се заклињу и утврђују потпуно тужбене наводе тужиоца у смислу § 205 ст. II. грађ. суд. пост., који каже, да се садржај случајно нестале исправе, сем за-

клетвом, може другим начином утврђивати — дакле свима доказним средствима, па и сведоцима.

Зато се тужени има и осудити, да тужиоцу изда тражену исправу о поклону, с тим да му плати и трошкове око вођења овога спора — § 800. грађ. зак. у в. § 98. грађ. суд. пост. А, ако тужени не буде хтео да тужиоцу ову исправу изда, онда му у смислу § 207. грађ. пост. ова пресуда има исту исправу заменити“.

Па је својом пресудом Скопљански Апелациони Суд од 2. децембра 1927. год. бр. 4138. донео пресуду у смислу предњих разлога, коју је, по благовремено изјављеној жалби бр. 1389. тужене стране, Касациони Суд у II. одељењу, својим решењем од 27. марта 1928. год. бр. 2104. оснажио.

Саопштио,
Милован Р. Крцић, адв.

Удружење Срба, Хрвата и Словенаца за Међународно Право

Иницијативом неколико професора Универзитета и млађих правних писаца основано је Удружење Срба, Хрвата и Словенаца за Међународно Право са седиштем у Београду. Оснивање овог Удружења дошло је као логична последица све интензивнијег рада наших јавних радника на пољу Међународног Права и Дипломатске Историје. Оно ће у истој допринети зближавању наших писаца који се овом граном науке баве са страним писцима и удружењима и тиме упознати шири међународни свет са стањем наше науке на овом правном пољу. Наш лист, који је поклањао увек пажњу Међународном Праву и Дипломатској Историји, поздравља оснивање овог Удружења, уверен, да ће се наде које су у њега полагане, остварити.

Правила Удружења, примљена од чланова оснивача, гласе:

Чл. 1. — Оснива се Удружење Срба, Хрвата и Словенаца за Међународно Право са седиштем у Београду.

Чл. 2. — Задатак је Удружењу, као организацији научној и приватног карактера:

1.) Да доприноси развоју Међународног Права научним проучавањем свих његових грана (као и Дипломатске Историје) и да потпомаже све мере за његов напредак;

2.) Да у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца јавним предавањима и својим повременим издањима шири познавање Међународног Права;

3.) Да поклања нарочиту пажњу међународно-правним питањима Балканског Полуострва, као и СредњеЕвропе, и да ради на утврђивању принципа међународне солидарности и кооперације ради одржања мира.

Чл. 3. — У циљу остварања својих задатака Удружење ће се старати да око себе окупи држављане Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, који се баве ма којом граном Међународног Права, и сарађиваће са свима сличним удружењима и установама.

Чл. 4. — Удружење Срба, Хрвата и Словенаца за Међународно Право је Национална Секција Међународног Удружења за Међународно Право, чије је седиште у Лондону.

Чл. 5. — Чланом Удружења може постати сваки држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца кога прими Управни Одбор на основу његове пријаве.

Управни Одбор може бирати стране држављане за дописне чланове Удружења.

Лица која су допринела остварењу задатака ради којих је Удружење основано могу бити изабрана за почасне чланове Удружења једногласном одлуком Управног Одбора.

Чл. 6. — Чланство се губи: 1) оставком, 2) неплаћањем чланског улога за две године, и 3) искључењем због рада противу Удружења и његових задатака.

О искључењу одлучује Управни Одбор са 2/3 гласова укупног броја својих чланова Искључени се може жалити наредној скупштини.

Чл. 7. — Скупштина Удружења бира Управни Одбор који се сам конституише и који из своје средине бира по два делегата за Међународно Право, а у смислу Статута тога Удружења

Управни Одбор сачињавају: Председник, 3 п. председника, 3 секретара, 1 благајник и 9 чланова.

Управни Одбор бира се за период од три године. Функција Управног Одбора, које буду изабрали чланови-оснивачи Удружења траје до прве редовне скупштине.

Чл. 8. — Седнице Управног Одбора сазива и њима руководи Председник, односно ако је овај спречен један од Подпредседника. Записник седнице потписују Председник и Секретар.

Управни Одбор доноси одлуке већином гласова, у колико није другојачији у овим Правилима предвиђено.

За пуноважне одлуке Управног Одбора потребно је присуство најмање 7 чланова.

Чл. 9. — Управни Одбор, кад за потребно нађе, сазиваће састанке Удружења ради претреса питања из области задатака Удружења. Они састанци ће се унапред објављивати. На њима има право присуства и учешћа у претресу сваки члан.

На овим састанцима могу се доносити и одлуке по претресаним питањима. Одлуке се доносе већином гласова присутних чланова и објављују се у издањима Удружења.

Чл. 10. — Удружење може имати Одсеке у местима изван Београда које Управа одреди. Одсеци имају своје Правилнике, који морају у потпуности одговарати задатцима Удружења побројаним у овим Правилима.

Надлежност Одсека јесте:

1). Да претреса питања из области задатака Удружење, која им достави Управни Одбор Удружења или која само Председништво Одсека стави на дневни ред. Одлуке по претресаним питањима, с евентуалним предлозима, достављају се Управи Удружења;

2). Да предлаже нове чланове Удружења у дотичним областима и прибира чланске улоге, који ће се слаати благајнику Удружења.

Однос између Управе Удружења и Одсека регулисаће се Правилником о раду у Удружењу.

Чл. 11. — Приходима и имаовином Удружења рукује благајник по одлукама Управе и о томе полаже годишњи рачун Скупштини.

Приходи Удружења су редовни и ванредни. Редовни приходи су:

1). Члански улози чију величину одређује Управни Одбор;

2). Принос друштвене имовине и приход од друштвених предавања и издања.

Чл. 12. — Скупштину чланова Удружења сазива Управни Одбор сваке године где и кад за потребно

нађе. Ванредну Скупштину сазива Управни Одбор према потреби или кад то захте $\frac{1}{3}$ чланова Удружења.

Сазив Скупштине и њен дневни ред објављује се најмање 30 дана пре њеног састанка. Сваки члан има право подносити предлоге, али ће се они узети у обзир симо ако су писмено поднети Управном Одбору најмање на 15 дана пре састанка Скупштине.

Дневни ред Скупштине утврђује Управни Одбор. Скупштина одлучује већином гласова присутних чланова Удружења.

Чл. 13. — Правила међа Скупштина Удружења на предлог Управног Одбора или $\frac{1}{3}$ чланова Удружења.

Чл. 14. — Управни Одбор прописује Правилник о раду у Удружењу на основу ових Правила.

На својој седници од 1. априла 1928. год. изабрата су следећа господа у Управу Удружења и то:

Из Београда: Д-р Милета Новаковић (председник), Д-р Тома Живановић (I потпредседник), Д-р Богумил Вошњак (II потпредседник), Живојин Перић, Д-р Драгољуб Аранђеловић, Д-р Нинко Перић, Д-р Стеван Тирковић (I секретар), Д-р Иван Суботић (II секретар), Д-р Бартош (III секретар), Александар Боди, Илија Пржић и Д-р Видан О. Благојевић (благајник).

Из Загеба: Д-р Миливоје Стражњици (III подпредседник) и Д-р Иво Политео.

Из Љубљане: Д-р Леонид Питамиц и Д-р Метод Доленц.

Из Суботице: Д-р Михаило Костантиновић.

Белешке

Више Судије

Наименовани су:

За судије Апелационог Суда у Новом Саду, г. г. Бела Патај, старешина Среског Суда у Новом Бечеју, Фрања Сочанин, старешина Среског Суда у Новој Кањижи, др. Иван Прудан, судија Округног Суда у Новом Саду, Војислав Павловић, судија Округног Суда у Великом Бечкерку и Јован Костић, судија Округног Суда у Панчеву.

За председника Приштинског Првостепеног Суда Сава Николић, председник Првостепеног Суда у Ковској Митровици.

За судију Врховног Суда у Сарајеву г. Ваконин.

Кретање Судија

Постављени су:

За судију Нишког Првостепеног Суда Стеван Веселиновић, судија Ужичког Суда.

За судију Кумановског Првостепеног Суда Миодраг Анђелковић, судија Пењског Првостепеног Суда.

За судију Битољског Првостепеног Суда Милан Коцић, судија Штипског Првостепеног Суда.

За судију Штипског Првостепеног Суда Драгољуб Остојић, секретар Ваљевског Првостепеног Суда.

За судију Пењског Првостепеног Суда Стеван Деспотовић, секретар Призренског Првостепеног Суда.

Постављање и разрешење јавних правозаступника

Г. Министар Правде поставио је:

За јавног правозаступника при Првостепеном Суду за варош Београд Др. Векослава Кисовца.

За јавног правозаступника при Првостепеном Аранђеловачком Суду Славољуба Јанковића, судског писара у оставци.

За јавног правозаступника при Првостепеном Крушевачком Суду Момчила Јовановића, јавног правозаступника из Краљева.

Исправке

У 3. броју „Бранича“, за март, а у чланку г. Ж. Перића, поткрала се ова грешка на стр. 43. стубац први, 11. ред *одозго*: штампано је: старалачку власт, а *шреба*: очинску власт.

Молимо читаоце да изволе имати у виду ову исправку.

У 4. броју часописа омашком су остале многе грешке неисправљене. Молимо читаоце да их сами исправе, пошто су уочљиве. На стр. 69, у 2. ступцу, реду 12, а у рубрици „Оцене и прикази“ треба читати најталније, место најтачније.

Напомена

Чланак г. Живојина Перића, наставиће се у идућем броју, пошто је г. професор на путу.

Уредништво

КЊИЖАРСКО АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО

СКОПЉАНСКА 5

„ПОЛЕТ”

ТЕЛЕФОН 30-09

Поред свог богатог стоваришта књига и часописа на свима језицима, располаже и великим избором антикварских књига, од којих препоручује следеће, које су већим делом распродате:

- Авакумовић Ј. Ђ. Енглеска, Француска и Српска порота, Београд 1885. год.
 Алимпић Д., Управне власти у старој Српској Царевини, Београд 1921. год.
 Андрејевић А., Наш брак и реформа његова, Вел. Бечкерек 1919. год.
 Богишић В., Десетина судских записа из Паштровића, Београд 1906. год.
 Веснић М. Р. Др., Природни подмет међународног права (Начело народности)
 Београд 1892. год.
 Гавриловић Мих. Др., Милош Обреновић књ. I—II. Београд, 1908/9. год.
 Гершић Гл., Природа државине и основа њене правне заштите, Београд 1885. год.
 Ђорђевић Андра, Наследно право Краљевине Србије, Београд 1910. год.
 ” ” О праву својине и правним одношајима на водама у Србији
 Београд 1905. год.
 Јовановић Слободан, О дводомном систему, Београд 1899. год.
 ” ” Политичке и правне расправе, књ. I—II, Београд 1908.
 ” ” Макиавели, Београд 1907. год.
 Милинковић А. Јов., Критика на Законик судског поступка у кривичним делима,
 Београд 1883. год.
 Милићевић М. Ђ., Кнежевина Србија, Београд 1876. год.
 Миловановић Гргур, О слободној штампи уопште, Београд 1901. год.
 Митровић Чеда Др., О брачним парницама, књ. I.
 Новаковић Стојан, Средновековна Србија и Римско Право, Београд 1906. год.
 ” ” Уставно питање и закони Кара-Ђорђевог времена, Београд 1907 г.
 ” ” Балканско питање и мање историјско-политичке белешке о
 Балканском полуострову, Београд 1906. год.
 Павловић М. Драг., Србија за време Аустријско-Турског рата, Београд 1910. год.
 Перић М. Живојин, О народности у Српском законодавству, Београд 1905. год.
 ” ” ” Утицај судије на јавни морал, Београд 1907. год.
 ” ” ” О правном карактеру удовичкога ужитка и о његовом упису,
 Београд 1904. год.
 Петровић Мита, Финансије и установе обновљене Србије, књ. I—III.
 Пироћанац М. С., Кнез Михаило и заједничка радња Балканских Народа, Београд
 1895. год.
 Пироћанац М. С., Белешке поводом једне „Дипломатске Историје“, Београд 1896. г.
 Полит-Десанчић Мих. Др., Народност и њен државноправни оснџв, Н. Сад 1862. г.
 Попов Нил, Србија и Русија, Београд 1850. год.
 ” ” Србија после Париског мира, Београд 1872. год.
 ” ” Србија и Турска од 1861—1867. год., Београд 1879. год.
 Ранке Леополд, Историја Српске револуције, прев. Стојан Новаковић, Београд
 1864. год.
 Радовић Дим., Теорија казненог поступка, Београд 1870. год.
 Руварац Иларион, Montenegro, прилошци историји Црне Горе, Земун, 1899. год.
 Савић П. Ј., Теорија судских доказа у кривичним делима, Београд 1886. год.
 Суботић М. Д. Др., Отпуст без казне, Београд 1914. год.
 ” ” ” ” О кривоклетству и лажном сведочењу по казненом праву,
 Београд 1907. год.